

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI 2012

Warszawa 2013

Informacje ogólne

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest centralnym organem administracji rządowej. Zakres kompetencji Prezesa UOKiK określa Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2007 r. nr 50, poz. 331 z późn. zm.). Priorytety działań UOKiK w 2012 r. wyznaczone były przede wszystkim przez dwa dokumenty rządowe – *Polityka konkurencji na lata 2011-2013* i *Polityka konsumencka na lata 2010-2013*. Działalność organu jest finansowana z budżetu państwa.

Zakres działań UOKiK

eliminowanie zaburzeń funkcjonowania i rozwoju konkurencji	antymonopolowa kontrola fuzji i przejęć	ochrona zbiorowych interesów konsumentów	nadzór nad rynkiem i bezpieczeństwem produktów	udział w procesie legislacyjnym w celu tworzenia otoczenia prawnego stymulującego rozwój konkurencji i w efektywny sposób chroniącego interesy konsumentów
--	---	--	--	--

Kilka faktów z działalności UOKiK w 2012 r.

Budżet – 55 mln zł

Liczba pracowników – 465

Suma kar pieniężnych nałożonych na przedsiębiorców – 165,9 mln zł

za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję 94,7 mln zł	za brak współdziałania podczas kontroli 10 tys. zł	za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów 68 mln zł	za niezgłoszenie zamiaru koncentracji lub dokonanie koncentracji bez uzyskania wymaganej zgody Prezesa UOKiK 907 tys. zł
za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji 1,8 mln zł	za nieudzielenie informacji 300 tys. zł	w zakresie ogólnego bezpieczeństwa produktów 135 tys. zł	

Strona internetowa UOKiK www.uokik.gov.pl:

- aktualności, komunikaty prasowe i komentarze Prezesa UOKiK
- baza decyzji Prezesa UOKiK
- akty prawa polskiego i Unii Europejskiej
- wytyczne i wyjaśnienia dotyczące np. decyzji zobowiązujących i sposobu wyliczania kar pieniężnych za niedozwolone praktyki przedsiębiorców
- informacje na temat programu łagodzenia kar *leniency*
- pytania i odpowiedzi dotyczące ochrony konkurencji, badań rynku, kontroli koncentracji i praw konsumentów
- rejestry prowadzone przez Prezesa UOKiK
- zapisy z transmisji online najważniejszych wydarzeń
- milion użytkowników, ponad 5 milionów odsłon.

Wszystkie dane zawarte w sprawozdaniu są aktualne na 31 grudnia 2012 r.

Spis treści

Słowo wstępne	5
Kluczowe osiągnięcia	6
1. Prace legislacyjne	7
2. Ochrona konkurencji	9
2.1. Porozumienia ograniczające konkurencję	11
2.2. Program łagodzenia kar (<i>leniency</i>)	12
2.3. Nadużywanie pozycji dominującej	13
2.4. Kontrola koncentracji przedsiębiorców	14
2.5. Orzecznictwo sądowe w sprawach antymonopolowych	17
2.6. Stosowanie przez Prezesa UOKiK unijnego prawa konkurencji	18
3. Badania i analizy rynku	19
4. Pomoc publiczna	20
5. Ochrona zbiorowych interesów konsumentów	22
5.1. Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów	23
5.2. Orzecznictwo sądowe w sprawach dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów	25
5.3. Niedozwolone postanowienia umowne	26
5.4. Współpraca z organizacjami konsumenckimi	28
6. Nadzór rynku i bezpieczeństwo produktów	29
6.1. Bezpieczeństwo produktów	29
6.2. System oceny zgodności	30
6.3. Nadzór nad Inspekcją Handlową	31
6.4. System kontroli jakości paliw płynnych	31
7. Współpraca z zagranicą i kontakty z instytucjami unijnymi	32
7.1. Współpraca multilateralna	32
7.2. Współpraca bilateralna	34
8. Działalność informacyjno-edukacyjna	35
8.1. Kampanie społeczne i konferencje	35
8.2. Projekty internetowe	37
8.3. Pozostałe projekty	37
8.4. Działalność wydawnicza	38
Schemat organizacyjny UOKiK	39

Słowo wstępne

„Przedsiębiorco, nie zmawiaj się!” – pod takim hasłem upłynął w UOKiK rok 2012. Szeroko zakrojona kampania edukacyjna pod tym tytułem skierowana była do menedżerów, członków organów zarządzających, przedsiębiorców, a także studentów. W ramach cyklu artykułów prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych przypominaliśmy, jakie działania mogą zostać uznane za niezgodne z prawem antymonopolowym. Kampania prowadzona była także w internecie przy wsparciu portali gospodarczych. Wiele uwagi poświęciliśmy obszarowi dotyczącemu zamówień publicznych i potrzebie zwiększenia naszej skuteczności w zapobieganiu i eliminowaniu zmów przetargowych.

Efektem zaangażowania się UOKiK w walkę z kartelami było wykrycie blisko 20 nielegalnych porozumień. Część z nich została wyeliminowana dzięki przedsiębiorcom decydującym się na współpracę z Urzędem w ramach programu łagodzenia kar. Rok 2012 przyniósł znaczący wzrost liczby wniosków *leniency*. Do UOKiK wpłynęło 16 zgłoszeń, podczas gdy w latach 2004-2011, czyli przez cały okres obowiązywania w Polsce tego programu, było ich łącznie 30.

Orzecznictwo, edukacja, analizy rynku czy kontrola sądowa decyzji UOKiK to nie jedyne efekty naszych działań w roku ubiegłym. Jedną z najważniejszych aktywności była nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W dyskusję na temat proponowanych zmian zaangażowani byli wszyscy adresaci przepisów antymonopolowych. Rada Ministrów 20 listopada przyjęła projekt założeń. Następnie, w grudniu, przekazaliśmy do konsultacji społecznych i międzyresortowych projekt znowelizowanych przepisów.

Miniony rok to także intensywne działania chroniące konsumentów m.in. na rynku finansowym. Obok bieżących działań o charakterze orzeczniczym przyjrzelśmy się bliżej przedsiębiorcom oferującym indywidualne konta emerytalne, a także udzielającym kredytów i pożyczek. Wyniki kontroli zaprezentowaliśmy opinii publicznej.

Zadbaliśmy również o kibiców przybywających do Polski i na Ukrainę w związku z mistrzostwami Europy w piłce nożnej. Przeprowadziliśmy kontrolę wzorców umów i regulaminów stosowanych przez przewoźników lotniczych, kolejowych oraz przedsiębiorców świadczących usługi wynajmu samochodów osobowych w Polsce. Ponadto we współpracy z ukraińską organizacją konsumencką Pulse informowaliśmy kibiców o ich prawach.

Podsumowując rok 2012, nie można pominąć zaangażowania UOKiK we współpracę o charakterze międzynarodowym. We wrześniu zorganizowaliśmy II Międzynarodowe Forum Prawa Konkurencji z udziałem m.in. Wiceprzewodniczącego Komisji Europejskiej. Gościliśmy ponadto w Polsce m.in. ekspertów ds. pomocy publicznej w ramach *State Aid Days* oraz ekonomistów na dorocznym posiedzeniu Grupy Roboczej Głównego Ekonomisty ds. Konkurencji KE. W 2012 r. trwały również wzmożone przygotowania do dorocznej konferencji Międzynarodowej Sieci Konkurencji (ICN), której gospodarzem w kwietniu 2013 r. będzie UOKiK.

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja przybliży Czytelnikom obszary działalności i wyniki pracy Urzędu w 2012 r. Życzę przyjemnej lektury!

Małgorzata Kresnodajko-Tomkiel

KLUCZOWE OSIĄGNIĘCIA

Zakres	Osiągnięcia	Szczegółowe informacje
Nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów	Rok 2012 to intensywne prace nad nowelizacją ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zmiany obejmują przede wszystkim procedurę kontroli koncentracji oraz wprowadzają nowe mechanizmy eliminowania z rynku porozumień antykonkurencyjnych. Założenia do ustawy zostały przyjęte przez Radę Ministrów w listopadzie 2012 r. W grudniu UOKiK skierował do uzgodnień propozycję przepisów.	 Rozdział 1
Rok walki ze zbowami – „Przedsiębiorco, nie zbowiaj się!”	„Przedsiębiorco, nie zbowiaj się!” – to hasło akcji edukacyjnej zorganizowanej przez UOKiK w 2012 r. W radiu, telewizji, w prasie, w internecie Urząd regularnie przypominał o tym, że porozumienia ograniczające konkurencję, takie jak kartele cenowe, podział rynku czy zbowy przetargowe, są nielegalne, a angażowanie się w tego rodzaju działania z perspektywy czasu nie jest opłacalne. Podobne rady przekazano przyszłym menedżerom – studentom pięciu warszawskich uczelni wyższych. Efektem zaangażowania się UOKiK w walkę z kartelami jest wykrycie 19 nielegalnych porozumień.	 Rozdział 2 i 8
Wzrost liczby wniosków leniency	Rok 2012 przyniósł znaczący wzrost liczby przedsiębiorców chętnych do współpracy z Urzędem w ramach programu łagodzenia kar. Do UOKiK wpłynęła w tym czasie rekordowa liczba 16 wniosków leniency, podczas gdy w minionych latach obowiązywania programu było ich łącznie 30.	 Rozdział 2
Rynek gazu – badanie	UOKiK na bieżąco przygląda się rynkom poddawany liberalizacji. W 2010 r. przeprowadził analizę rynku kolejowego, w 2011 – energii elektrycznej, a w 2012 przyjrzał się rynkowi gazu. Wyniki analizy zostały przedstawione opinii publicznej podczas debaty z udziałem m.in. przedstawicieli rządu, PGNiG i odbiorców gazu. Raport <i>Kierunki rozwoju ochrony konkurencji i konsumentów na rynku gazu w Polsce</i> był ważnym głosem w trwającej dyskusji na temat najlepszego scenariusza liberalizacji rynku gazu w Polsce.	 Rozdział 2
Ochrona konsumentów na rynku finansowym	UOKiK monitoruje praktyki przedsiębiorców działających na rynku finansowym. W 2012 r. przeprowadzono kontrole przedsiębiorców oferujących indywidualne konta emerytalne, a także udzielających kredytów i pożyczek. Prezes UOKiK w minionym roku przyglądał się także działalności firm parabankowych oferujących kredyty i bardzo korzystne oferty inwestycyjne. Włączył się także w akcję edukacyjną „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz!”.	 Rozdział 5 i 8
Rynek odbioru odpadów komunalnych – badanie	Mając na uwadze nowelizację ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, UOKiK zbadał sytuację na tym rynku. Efektem analizy jest raport pt. <i>Konkurencja na polskim rynku usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych</i> . UOKiK przeanalizował sytuację w ponad 1000 gmin. Ponadto oparł się na ankietach przeprowadzonych wśród blisko 300 przedsiębiorców. Wyniki analizy przedstawiono podczas debaty z udziałem ekspertów.	 Rozdział 2 i 8

1. Prace legislacyjne

Udział UOKiK w pracach legislacyjnych jest bardzo ważny z punktu widzenia tworzenia otoczenia prawnego stymulującego rozwój konkurencji i w efektywny sposób chroniącego interesy konsumentów. Realizacja tego celu odbywa się poprzez zaangażowanie w opracowywanie rządowych projektów aktów prawnych oraz udział w konsultacjach międzyresortowych. W 2012 r. UOKiK przeanalizował łącznie ponad 2,1 tys. projektów różnej rangi oraz stanowisk do projektów sejmowych pod względem ich możliwego wpływu na konkurencję i konsumentów.

W 2012 r. z inicjatywy Urzędu prowadzone były prace nad projektami:

- założeń i ustawy o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
- założeń i ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary;
- rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie przekazywania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej i informacji o nieudzieleniu takiej pomocy z wykorzystaniem aplikacji SHRiMP;
- rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzielaniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych;
- rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc *de minimis*;
- rozporządzenia Rady Ministrów uchylającego rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i znakowania produktów włókienniczych;
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami;
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do noży bijakowych do ręcznych przenośnych kos do zarośli, które stwarzają poważne zagrożenie;
- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia środków przewidzianych przepisami o ogólnym bezpieczeństwie produktów w odniesieniu do produktów zawierających biocyd fumanan dimetylu (DMF).

Ponadto w 2012 r. Urząd brał udział w pracach m.in. nad projektami:

- założeń ustawy o zmianie ustawy prawo zamówień publicznych,
- ustawy prawo energetyczne,
- ustawy prawo gazowe,
- ustawy o odnawialnych źródłach energii,
- uregulowania instytucji sprzedaży nieruchomości z prawem dożywocia,
- ustawy o zmianie ustawy prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw,
- ustawy o zmianie ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.

Nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Dotychczasowe doświadczenia UOKiK, wynikające m.in. z zaangażowania w prace Europejskiej Sieci Konkurencji (ECN), pokazały, że wskazane są zmiany w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów. Najważniejsze obszary nowelizacji dotyczą procedury kontroli koncentracji, programu łagodzenia kar, kontroli i przeszukań w siedzibach przedsiębiorców. Projekt wprowadza także zupełnie nowe instytucje, takie jak dobrowolne poddanie się karze (ang. *settlements*) czy środki zaradcze (ang. *remedies*). UOKiK proponuje także wprowadzenie odpowiedzialności osób fizycznych za naruszenie zakazu określonego w art. 6 ust. 1 pkt. 1-6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (zwanej dalej: uokik) i w art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

(zwanego dalej: TFUE). Celem proponowanych zmian jest przede wszystkim podniesienie skuteczności walki z porozumieniami ograniczającymi konkurencję oraz usprawnienie procedury rozpatrywania wniosków dotyczących kontroli koncentracji przedsiębiorstw. Nowelizacja wprowadza także instrumenty zwiększające efektywność ochrony słabszych uczestników rynku – konsumentów. Nowe rozwiązania z jednej strony umożliwią efektywniejszą ochronę konkurencji, a z drugiej dadzą szansę przedsiębiorcom, którzy dopuścili się naruszenia ustawy, na zmianę niedozwolonej praktyki. Dyskusja nad nowelizacją prawa antymonopolowego rozpoczęła się podczas konferencji zorganizowanej przez UOKiK w marcu ub. roku na Uniwersytecie Wrocławskim (patrz rozdział 8).

W połowie roku w Urzędzie zorganizowano konferencje uzgodnieniowe, które trwały łącznie cztery dni. Zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych skierowaliśmy do blisko 140 organizacji zrzeszających przedsiębiorców. Założenia do ustawy zostały przyjęte przez Radę Ministrów. W grudniu 2012 r. do konsultacji został przekazany projekt znówelizowanych przepisów.

Projekty ustaw prawo gazowe, prawo energetyczne i o odnawialnych źródłach energii

Uwagi Urzędu koncentrowały się przede wszystkim na kwestiach dotyczących potencjalnego wystąpienia pomocy publicznej, m.in. w przypadku zmniejszenia obciążeń dla przedsiębiorstw energochłonnych, zastosowania instrumentów ochrony odbiorców wrażliwych czy taryf dotowanych, a także przyznawania świadectw pochodzenia energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji (CHP) i odnawialnych źródeł energii. Wątpliwości Prezesa UOKiK dotyczyły również rozszerzenia kompetencji stałych polubownych sądów konsumenckich działających w ramach Inspekcji Handlowej na sprawy z obszaru prawa energetycznego i gazowego. W ocenie Urzędu powinny być one prowadzone przez organy dysponujące odpowiednimi kompetencjami, praktyką, wiedzą i doświadczeniem oraz kompleksowymi narzędziami prawnymi. W związku z tym Prezes UOKiK zaproponował utworzenie stałego sądu polubownego działającego przy Prezesie Urzędu Regulacji Energetyki. Prace nad projektami ustaw nie zostały zakończone w 2012 r.

Propozycja uregulowania instytucji sprzedaży nieruchomości z prawem dożywocia

Prezes UOKiK zgłosił szereg uwag do propozycji Ministra Gospodarki dotyczącej uregulowania instytucji sprzedaży nieruchomości z prawem dożywocia. Wątpliwości Urzędu wzbudziły m.in. propozycje rozwiązań odnośnie sytuacji niewywiązywania się przez przedsiębiorcę z obowiązku wypłacania konsumentowi określonych świadczeń, a także zabezpieczenia jego interesów w przypadku upadłości firmy. Jednocześnie UOKiK zakwestionował niedostateczną szczegółowość regulacji dotyczących umowy przedwstępnej, m.in. brak doprecyzowania, jakie dokładnie informacje powinny się znaleźć w umowie przyrzeczonej. Uwagi Urzędu zostały zaakceptowane. Propozycja Ministra Gospodarki została w grudniu 2012 r. skierowana do prac parlamentarnych.

W 2012 r. UOKiK przygotował także dwa opracowania: *Wyjaśnienia w sprawie wydawania decyzji zobowiązującej w sprawach praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*¹ oraz *Wyjaśnienia dotyczące oceny przez Prezesa UOKiK zgłaszanych koncentracji*². Powyższe wytyczne nie mają charakteru prawnie wiążącego, pokazują natomiast sposób procedowania Urzędu we wskazanych obszarach.

¹ http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=3548

² http://uokik.gov.pl/wyjasnienia_i_wytyczne.php

„Konsekwencją praktyk ograniczających konkurencję jest spowolnienie wzrostu gospodarczego, szczególnie odczuwalne w czasach dekoniunktury. Dlatego intensyfikujemy nasze zaangażowanie w eliminowanie z rynku nielegalnych zachowań przedsiębiorców. Zwiększenie skuteczności walki z kartelami to także jeden z głównych celów nowelizacji polskiego prawa antymonopolowego”.

— Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel, Prezes UOKiK

2. Ochrona konkurencji

Polityka konkurencji na lata 2011-2013 za podstawowy cel działalności Prezesa UOKiK stawia wykrywanie i eliminowanie niedozwolonych porozumień, a także ochronę konkurencji na rynkach lokalnych. Dokument ten priorytetowo traktuje także usprawnienie funkcjonowania systemu kontroli koncentracji, rozwijanie metod pozyskiwania materiału dowodowego w postępowaniach antymonopolowych oraz zwiększanie funkcjonalności i transparentności procedur w postępowaniach antymonopolowych.

Chroniąc konkurencję, Urząd przeciwdziała praktykom, które zagrażają uczciwej rywalizacji pomiędzy przedsiębiorcami. Podstawowym instrumentem wykorzystywanym w tym celu jest prowadzenie postępowań antymonopolowych w sprawach praktyk ograniczających konkurencję.

Ważną rolę w wykrywaniu niedozwolonych zachowań przedsiębiorców odgrywają delegatury UOKiK. Naruszenia przepisów antymonopolowych na szczeblu lokalnym, choć trudno dostrzegalne dla całej gospodarki, mogą bardzo niekorzystnie oddziaływać na przedsiębiorców i konsumentów działających w danym regionie.

Ponadto Prezes UOKiK kontroluje koncentracje przedsiębiorców, by wyeliminować ryzyko związane z możliwością powstania podmiotu o sile rynkowej zagrażającej lub eliminującej konkurencję.

Obok monitorowania rynku i zachowań przedsiębiorców, dla osiągnięcia celów polityki konkurencji niezmiernie ważne jest propagowanie zasad wolnej konkurencji i rozpowszechnianie wiedzy na jej temat (tzw. *competition advocacy*) wśród wszystkich uczestników obrotu gospodarczego, a także organów władzy państwowej. Wyrazem tej działalności jest opracowywanie i udostępnianie przez Prezesa UOKiK raportów i wyjaśnień mających na celu ułatwienie przedsiębiorcom prowadzenia działalności w zgodzie z zasadami prawa antymonopolowego³. Opracowania te służą przede wszystkim zwiększaniu transparentności działań Prezesa UOKiK.

Praktyki ograniczające konkurencję

Praktyki ograniczające konkurencję — antykonkurencyjne porozumienia oraz nadużywanie pozycji dominującej — prowadzą do zakłócenia mechanizmów wolnego rynku. Sztuczne ograniczanie konkurencji przez strony porozumień powoduje bowiem, że przedsiębiorcy nie angażują się w procesy wprowadzające innowacje związane z rozwojem technologicznym produktów i bardziej wydajnych metod produkcji. Skutkuje to wzrostem cen, obniżeniem jakości towarów, redukcją zatrudnienia, a także trudnościami z wejściem na rynek i z dystrybucją towarów i usług. Podobne

³ Przykładowe opracowania UOKiK: *Wyjaśnienia w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję*, *Wytyczne Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie programu łagodzenia kar*, *Wyjaśnienia w sprawie kryteriów i procedury zgłaszania zamiaru koncentracji Prezesowi UOKiK*. Opracowania dostępne są na stronie internetowej www.uokik.gov.pl.

negatywne efekty mogą być następstwem niedozwolonych praktyk rynkowych dominatorów, którzy nadużywają swojej pozycji, stosując np. rażąco niskie lub nadmiernie wygórowane ceny, co umożliwia im wyeliminowanie innych podmiotów z rynku.

W przypadku stwierdzenia stosowania antykonkurencyjnej praktyki Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości do 10 proc. przychodu. Istnieje także możliwość wydania tzw. decyzji zobowiązującej. Inicjatywa należy tu do przedsiębiorcy, który zobowiązany jest do przedstawienia konkretnych propozycji rozwiązań kładących kres naruszeniom lub zmierzających do usunięcia ich negatywnych skutków.

Jeśli naruszenie prawa zostało uprawdopodobnione i jeśli Prezes UOKiK uzna treść zobowiązania za odpowiednią dla osiągnięcia powyższych celów, może je przyjąć, odstępując od stwierdzenia, że doszło do naruszenia, i rezygnując z nałożenia kary finansowej. Ponadto w przypadku porozumień ograniczających konkurencję można się ubiegać o zwolnienie lub redukcję sankcji w ramach programu łagodzenia kar *leniency*.

Postępowania antymonopolowe w sprawach praktyk ograniczających konkurencję wszczynane są wyłącznie z urzędu. Nie wyklucza to jednak możliwości pisemnego zawiadomienia Prezesa UOKiK o podejrzeniu stosowania niedozwolonej praktyki. W ubiegłym roku Urząd otrzymał 438 zawiadomień, w wyniku czego wszczął 176 postępowań wyjaśniających i 54 postępowania antymonopolowe.

	Wszczęte w 2012 r.	Prowadzone w 2012 r., ale wszczęte w latach ubiegłych	Zakończone w 2012 r.
Postępowania antymonopolowe (suma)	112	35	93
Postępowania antymonopolowe w sprawach porozumień horyzontalnych ⁴ w tym:	13	5	9
prowadzone na podstawie art. 101 TFUE ⁵	1	0	0
Postępowania antymonopolowe w sprawach porozumień wertykalnych ⁶ w tym:	18	5	11
prowadzone na podstawie art. 101 TFUE	0	0	0
Postępowania antymonopolowe w sprawach nadużycia pozycji dominującej w tym:	81	25	73
prowadzone na podstawie art. 102 TFUE	0	1	1
Postępowania w sprawie nałożenia kary na przedsiębiorcę ⁷	6	1	4
Postępowania wyjaśniające	290	179	303

⁴ Stronami porozumień horyzontalnych (poziomych) są przedsiębiorstwa ze sobą konkurujące, a więc działające na tym samym szczeblu obrotu gospodarczego. Głównym ich celem jest ograniczenie wzajemnej konkurencji, np. poprzez ustalanie cen.

⁵ W sytuacji, gdy badana praktyka może mieć wpływ na handel między państwami członkowskimi Unii Europejskiej, postępowanie antymonopolowe prowadzone jest także na podstawie przepisów prawa unijnego, czyli art. 101 i 102 TFUE.

⁶ Porozumienia wertykalne (pionowe) zawierane są między przedsiębiorstwami działającymi na różnych szczeblach obrotu, tj. niekonkurującymi ze sobą. Stronami mogą tu być np. producent i dystrybutor albo hurtownik i detalista.

⁷ Statystyka obejmuje: postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie decyzji Prezesa UOKiK (również w zakresie kontroli decyzji Prezesa UOKiK), nieudzielenie lub udzielenie nieprawdziwej/wprowadzającej w błąd informacji oraz brak współpracy w ramach kontroli/przeszukania.

Decyzje wydane w 2012 r.

	Porozumienia horyzontalne	Porozumienia wertykalne	Nadużywanie pozycji dominującej
Decyzje o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazujące jej zaniechanie	3	4	19
Decyzje o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i stwierdzające jej zaniechanie	5	6	11
Decyzje zobowiązujące	0	1	37
Suma	8	11	67
Decyzje w sprawie nałożenia kary ⁸	0	3	1
Postępowania umorzone decyzją:	1	0	6
z powodu niestwierdzenia praktyki	1	0	3
z innych powodów	0	0	3
Postępowania umorzone w drodze postanowienia	0	0	0

Zmiany w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów

Jednym z nadrzędnych celów nowelizacji prawa antymonopolowego jest zwiększenie efektywności zwalczania porozumień ograniczających konkurencję. Służyć ma temu m.in. wprowadzenie odpowiedzialności osób fizycznych. Zgodnie z propozycją Urzędu zagrożone sankcją będą osoby pełniące funkcje kierownicze lub wchodzące w skład organu zarządzającego przedsiębiorcy, które poprzez swoje działanie lub zaniechanie doprowadziły do zawiązania nielegalnego porozumienia. Katalog praktyk, za które odpowie osoba fizyczna, będzie zamknięty i obejmie działania określone w art. 6 ust. 1 pkt 1-6 uokik. Ponadto, propozycja Urzędu zakłada wprowadzenie instytucji dobrowolnego poddania się karze. Z instrumentu będzie mógł skorzystać przedsiębiorca, wobec którego toczy się postępowanie antymonopolowe w sprawie praktyki ograniczającej konkurencję. W zamian za potwierdzenie ustaleń Urzędu uzyska on obniżenie kary o 10 proc. Nowelizacja wprowadza również katalog tzw. środków zaradczych. Ich zastosowanie będzie polegać na wskazaniu w decyzji stwierdzającej praktykę konkretnych działań, do których wykonania przedsiębiorca zostanie zobligowany w celu szybkiego i skutecznego przywrócenia konkurencji na rynku. Kolejne zmiany dotyczą rozdzielenia instytucji kontroli od przeszukania.

Nowelizacją objęto także program łagodzenia kar, który stanowi bardzo ważny instrument wykrywania i eliminowania z rynku antykonkurencyjnych porozumień. Obok doprecyzowania obecnie obowiązujących przepisów do polskiego porządku prawnego zostanie wprowadzony tzw. *leniency plus*.

2.1. Porozumienia ograniczające konkurencję

Prawo antymonopolowe zakazuje porozumień, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku. Za tego typu praktyki uznaje się w szczególności zmony cenowe, przetargowe oraz porozumienia służące podziałowi rynków zbytu lub zakupu⁹. Przepisy przewidują jednak nieliczne wyjątki od generalnego zakazu, tzw. porozumienia bagatelne i wyłączenia grupowe¹⁰.

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK wydane w 2012 r.:■ **Zmowa przetargowa uczestników konsorcjum (decyzja RLU-38/2012)**

Podstawowym celem przetargów publicznych jest zapewnienie wykonawcom dostępu do publicznych środków na konkurencyjnych i transparentnych warunkach. Ustawodawca dopuścił jednocześnie możliwość współdziałania kilku przedsiębiorców w ramach tzw. konsorcjów, jeśli nie są oni w stanie samodzielnie zrealizować zamówienia.

⁸ Statystyka obejmuje: postępowania w sprawie nałożenia kary za niewykonanie lub nieprawidłowe wykonanie decyzji Prezesa UOKiK (również w zakresie kontroli decyzji Prezesa UOKiK), nieudzielenie lub udzielenie nieprawdziwej/wprowadzającej w błąd informacji oraz brak współpracy w ramach kontroli/przeszukania.

⁹ Przykładowy katalog praktyk ograniczających konkurencję określa art. 6 ust. 1 uokik.

¹⁰ Patrz art. 7 i 8 uokik. Na stronie internetowej UOKiK dostępne są wszystkie rozporządzenia Rady Ministrów dotyczące wyłączeń niektórych porozumień spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję.

Co do zasady takie porozumienia podmiotów gospodarczych są dopuszczone przez prawo. Jednak w sytuacji, gdy ich faktycznym celem jest wyeliminowanie lub ograniczenie rywalizacji rynkowej, znajdują do nich zastosowanie przepisy antymonopolowe.

Do naruszenia prawa antymonopolowego doszło w przetargu organizowanym przez Zarząd Mienia Komunalnego (ZMK) z Białegostoku na usługę odbioru i transportu odpadów. Jak ustalił UOKiK, dwie spółki – MPO i Astwa, obsługujące dotychczas zasoby ZMK, przystąpiły do przetargu, składając wspólną ofertę. Uzasadnieniem dla zawiązania przez przedsiębiorców konsorcjum były ograniczenia techniczne, które uniemożliwiały im samodzielne ubieganie się o wykonanie zamówienia. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynikało jednak, że współpraca MPO i Astwa – mająca polegać na korzystaniu z posiadanego przez konsorcjanta sprzętu, np. śmieciarek – nie miała miejsca. Zawiązanie konsorcjum miało więc umożliwić przedsiębiorcom utrzymanie dotychczasowych udziałów rynkowych z pominięciem mechanizmów konkurencji. Mając na uwadze fakt, że porozumienie to stanowi precedens w dotychczasowym orzecznictwie UOKiK, odstąpiono od wymierzenia kar finansowych. Do końca 2012 r. przedsiębiorcy nie odwołali się od decyzji.

■ Zmowa producenta produktów smarnych i dystrybutorów (decyzja DOK-9/2012)

Orlen Oil od 2003 r. zobowiązywał swoich partnerów handlowych do sprzedaży środków smarnych z linii Platinum (m.in. olejów silnikowych) po cenach minimalnych. Dystrybutorzy nie mogli oferować tych produktów poniżej stawek wskazanych przez producenta, pomniejszonych o rabat. Za zawiązanie niedozwolonego porozumienia Orlen Oil otrzymał karę finansową w wysokości blisko 2 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna.

■ Zmowa na rynku sprzedaży suplementów diety (decyzja DOK-7/2012)

Spółką, która zawarła porozumienie ze swoimi dystrybutorami, była również Akuna Polska – sprzedawca suplementów diety na zasadach marketingu sieciowego. Przez ponad 10 lat ustalała ona sztywne ceny detaliczne, po których dystrybutorzy mieli obowiązek odsprzedaży produktów konsumentom. Ponadto uniemożliwiała swoim partnerom handlowym swobodny wybór kontrahentów. Za praktykę ograniczającą konkurencję Prezes UOKiK nałożył na spółkę Akuna Polska karę w wysokości ok. 160 tys. zł. Decyzja nie jest prawomocna.

2.2. Program łagodzenia kar (*leniency*)

Program łagodzenia kar jest skierowany do skruszonych uczestników porozumień antykonkurencyjnych (zarówno wertykalnych, jak i horyzontalnych), którzy zdecydują się na dobrowolne zaniechanie bezprawnej praktyki i podejmą współpracę z UOKiK, przedstawiając dowody na jej istnienie. Informacje pochodzące od przedsiębiorców, czyli podmiotów, które są najbliżej rynku, stanowią dla UOKiK cenne źródło informacji o potencjalnych zaburzeniach konkurencji.

Celem instytucji *leniency* jest zwiększenie wykrywalności karteli. Korzyści wynikające ze współpracy z organami antymonopolowymi – redukcja lub uniknięcie kary finansowej – mają zachęcić przedsiębiorców do zaprzestania praktyk naruszających reguły uczciwej rywalizacji rynkowej¹¹.

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba wniosków zgłoszonych do UOKiK w ramach programu <i>leniency</i>	0	2	3	6	3	6	8	2	16

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK, w których zastosowano program łagodzenia kar, wydane w 2012 r.:

■ Porozumienie na rynku meblowym (decyzja RBG-19/2012)

Postępowanie UOKiK wykazało, że producent mebli – IMS Sofa zobowiązywał swoich partnerów handlowych do stosowania ustalonych przez niego minimalnych cen odsprzedaży. Upominał również dystrybutorów, którzy chcieli stosować niższe stawki. IMS Sofa w trakcie postępowania złożył wniosek *leniency*. Ponieważ jednak był inicjatorem porozumienia, nie mógł uzyskać całkowitego zwolnienia z kary, a jedynie jej obniżenie. Ostatecznie sankcja wyniosła blisko 330 tys. zł.

¹¹ Szczegóły znajdują się na stronie internetowej UOKiK: http://uokik.gov.pl/program_lagodzenia_kar2.php.

■ Kartel taksówkowy w Grudziądzu (decyzja RBG-29/2012)

Do UOKiK wpłynęło zawiadomienie o porozumieniu zawartym przez siedem firm taksówkowych z Grudziądza, które ustalały ceny swoich usług. Informację o kartelu Urząd otrzymał od jednego z uczestników zмовы, który złożył wniosek *leniency*. W konsekwencji współpracy z UOKiK przedsiębiorca ten uniknął kary finansowej. W grudniu 2012 r. zostało wniesione odwołanie od decyzji.

■ Porozumienie na rynku płyt drewnopochodnych (decyzja DOK-8/2012)

Producent płyt drewnopochodnych przez ponad 10 lat ustalał z autoryzowanymi przedstawicielami oraz hurtowniami minimalne hurtowe ceny odsprzedaży swoich produktów. Porozumienie objęło rynek płyt wiórowych i pilśniowych, używanych głównie w przemyśle meblowym. Z uwagi na to, że Kronopol – inicjator zмовы – złożył wniosek *leniency* i współpracował z Urzędem celem wyjaśnienia sprawy, uzyskał obniżenie kary o 30 proc. Sankcja nałożona na spółkę wyniosła blisko 14 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna.

2.3. Nadużywanie pozycji dominującej

Istotą praktyki polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej jest bezprawne działanie jednego przedsiębiorcy lub grupy przedsiębiorców, prowadzące do ograniczenia samodzielności kontrahentów i konkurentów, oraz narzucanie mniej korzystnych zasad współpracy niż miałyby to miejsce w warunkach efektywnej konkurencji¹².

Ustawa antymonopolowa wprowadza domniemanie, zgodnie z którym przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40 proc. Każda sprawa podlega jednak indywidualnej ocenie Prezesa UOKiK, a kryterium decydującym o uznaniu, że dany przedsiębiorca jest monopolistą, jest faktyczna siła rynkowa, jaką dysponuje, a nie wyłącznie jego procentowy udział w rynku.

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK wydane w 2012 r.:

Nadużycia na rynku gazu

■ decyzja DOK-1/2012

W wyniku przeprowadzonego postępowania Prezes UOKiK uznał, że Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo, wykorzystując swoją pozycję na rynku, mogło utrudniać kontrahentom rozwiązanie umowy w przypadku zmiany dostawcy. Terminy wypowiedzenia kontraktów – sięgające w skrajnych przypadkach 15 miesięcy – mogły, zdaniem Urzędu, zniechęcać partnerów handlowych spółki do rezygnacji z umowy i skorzystania z usług innych podmiotów. Prezes UOKiK uznał, że taka praktyka PGNiG mogła mieć wpływ na handel pomiędzy państwami członkowskimi UE, a przedsiębiorca mógł naruszyć również unijne przepisy. PGNiG dobrowolnie zobowiązało się do zmiany praktyki i w związku z tym Prezes UOKiK przyjął zobowiązanie spółki.

■ decyzja DOK-2/2012

W kolejnej decyzji dotyczącej tego przedsiębiorcy Prezes UOKiK stwierdził, że PGNiG nadużyło pozycji rynkowej, bezpodstawnie odmawiając podpisania kompleksowej umowy na dostawy gazu ze spółką NowyGaz. Odmowa zawarcia kontraktu uniemożliwiła temu podmiotowi wejście na rynek sprzedaży detalicznej gazu, a tym samym konkurowanie z PGNiG na szczeblu obrotu gazem. Za nadużywanie pozycji dominującej oraz pozbawianie konsumentów możliwości wyboru sprzedawcy gazu na PGNiG została nałożona kara w wysokości 60 mln zł. Spółka wniosła odwołanie do sądu.

¹² Przykładowy katalog praktyk stanowiących nadużycie pozycji dominującej stanowi art. 9 ust. 2 uokik.

Nadużycia na runku usług wodociągowo-kanalizacyjnych

Gminy wykonujące działania o charakterze użyteczności publicznej, np. wywóz śmieci czy dostarczanie usług wodociągowo-kanalizacyjnych, są przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów antymonopolowych. Z uwagi na to, że na lokalnym rynku mają pozycję dominującą, UOKiK na bieżąco przygląda się ich działaniom.

■ decyzja RPZ-7/2012

Jedną z najczęściej spotykanych nieprawidłowości jest bezprawne obciążanie odbiorców usług kosztami budowy fragmentu sieci. Zgodnie z przepisami, mają oni obowiązek sfinansowania budowy przyłącza, pomieszczenia do lokalizacji wodomierza głównego i urządzenia pomiarowego. W praktyce jednak zdarza się, że kontrahenci są bezprawnie obciążani dodatkowymi kosztami. Takiego naruszenia dopuściło się Przedsiębiorstwo Komunalne we Wronkach, które żądało nieuzasadnionej opłaty za włączenie przyłącza do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Za nadużywanie pozycji rynkowej na PK Wronki została nałożona kara w wysokości ponad 9 tys. zł. Decyzja jest prawomocna.

■ decyzja RŁO-8/2012

Innym często popełnianym błędem jest niezgodne z prawem ustalanie należności za pobraną ilość wody w przypadku utraty lub uszkodzenia wodomierza z winy odbiorcy. Gmina Łubnice dopuściła się takiego naruszenia przepisów. W trakcie postępowania zobowiązała się jednak do zmiany postanowień we wzorcach umów, dlatego UOKiK odstąpił od wymierzenia kary finansowej. Decyzja jest prawomocna.

Inne przykłady naruszeń konkurencji na rynkach lokalnych

■ decyzja RKT-5/2012

Zastrzeganie prawa do zmiany cen usług komunalnych przy jednoczesnej odmowie możliwości odstąpienia od umowy – to jedna z niezgodnych z prawem praktyk stosowanych przez spółkę Naprzód z miejscowości Rydułtowy. Zgodnie z prawem, gdy przedsiębiorca zmienia istotne warunki umowy, do których zaliczana jest cena usług, konsument ma prawo odstąpić od kontraktu bez ponoszenia dodatkowych kosztów. Spółka Naprzód dobrowolnie zobowiązała się do zmiany zakwestionowanych działań, w związku z czym UOKiK odstąpił od wymierzenia kary.

■ decyzje RŁO-34/2012 i RŁO-37/2012

Wątpliwości UOKiK wzbudziły także praktyki stosowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową im. B. Chrobrego w Łodzi i Konstantynowską Spółdzielnię Mieszkaniową w Konstantynowie Łódzkim. Utrudniały one przedsiębiorcom świadczącym usługi telekomunikacyjne dostęp do nieruchomości, a tym samym możliwość świadczenia usług. Spółdzielnie zostały ukarane odpowiednio sankcją 6 tys. zł i 16 tys. zł. Obie spółdzielnie odwołały się od decyzji Prezesa UOKiK.

„Planujemy zmiany w procedurze antymonopolowej kontroli koncentracji sprawowanej przez Prezesa UOKiK. Najważniejsze z nich to wprowadzenie dwuetapowego postępowania oraz zastrzeżeń organu do transakcji – instrumentu analogicznego do *competition concern* z prawa unijnego. Na wniosek przedsiębiorcy możliwe będzie także utajnienie części decyzji warunkowej”.

— Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel, Prezes UOKiK

2.4. Kontrola koncentracji przedsiębiorców

Rozwój potencjału inwestycyjnego przedsiębiorstwa wymaga często wzmocnienia jego pozycji na rynku. Z tego też względu fuzje i przejęcia są standardem nowoczesnej gospodarki. Jednak postępująca złożoność procesów rynkowych spowodowała, że w określonych prawem przypadkach dopuszcza się ingerencję władzy publicznej. Organy antymonopolowe mają obowiązek przeciwdziałania konsolidacji o potencjale ograniczającym konkurencję, mogącym doprowadzić do trwałych zmian w strukturze rynku.

Kontrolą UOKiK objęte są jedynie największe transakcje, które wywierają lub mogą wywierać wpływ na konkurencję na polskim rynku. Obowiązek zgłoszenia zamiaru koncentracji dotyczy przedsiębiorców, których łączny obrót w roku poprzedzającym zgłoszenie przekroczył równowartość 1 mld euro na świecie lub 50 mln euro w Polsce.

Koncentracja może przybierać różne formy, tj. połączenie (fuzja lub inkorporacja), przejęcie kontroli nad innym przedsiębiorcą, utworzenie wspólnego przedsiębiorcy (ang. *joint venture*) oraz nabycie określonej części mienia innego przedsiębiorcy.

Odpowiadając na postulaty przedsiębiorców oraz w celu zwiększenia transparentności swoich działań, Urząd opracował i opublikował w 2012 r. *Wyjaśnienia dotyczące oceny przez Prezesa UOKiK zgłaszanych koncentracji*. Informacje zebrane w dokumencie umożliwiają szybszą i bardziej precyzyjną wstępną ocenę skutków planowanej transakcji. *Wyjaśnienia* składają się z dwóch części. Pierwsza dotyczy definiowania rynku właściwego, druga – oceny wpływu koncentracji na rynek. Opis metodologii działań Urzędu uzupełniony został o przykłady z dotychczasowego orzecznictwa. Dokument jest uzupełnieniem wytycznych z 2010 r., opisujących procedurę zgłaszania wniosków¹³.

Po przeprowadzeniu postępowania Prezes UOKiK może:

- zgodzić się na koncentrację – jeżeli w wyniku jej przeprowadzenia konkurencja na rynku nie zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie się pozycji dominującej na rynku;
- zgodzić się pod pewnymi warunkami – jeżeli po ich spełnieniu zrealizowana zostanie ww. przesłanka;
- wydać tzw. zgodę nadzwyczajną – gdy transakcja pomimo antykonkurencyjnego skutku przyczyni się do rozwoju ekonomicznego lub postępu technicznego albo będzie miała pozytywny wpływ na gospodarkę narodową;
- zakazać przeprowadzenia transakcji – jeżeli w jej wyniku konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona, w szczególności przez powstanie lub umocnienie się pozycji dominującej na rynku.

Prezes UOKiK może nałożyć na koncentrujących się przedsiębiorców karę pieniężną w wysokości do 10 proc. ubiegłorocznego przychodu, jeżeli choćby nieumyślnie dokonają oni koncentracji bez uzyskania uprzedniej zgody organu. Takie sytuacje zdarzają się jednak bardzo rzadko – w 2012 r. miały miejsce dwa takie przypadki. Ponadto Prezes UOKiK wydał jedną decyzję nakładającą karę za nieudzielenie przez przedsiębiorcę informacji w trakcie prowadzonego postępowania.

	Liczba postępowań
Sprawy dotyczące kontroli koncentracji prowadzone w 2012 r.	
w tym:	194
zakończone w 2012 r.	155
Rodzaje rozstrzygnięć	
zgoda na dokonanie koncentracji	136
zgoda na dokonanie koncentracji, w której wyniku konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona – odstąpienie od zakazu koncentracji (art. 20 ust. 2)	0
warunkowa zgoda	1
zakaz	0
decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie kontroli koncentracji	0
postanowienie o umorzeniu postępowania w sprawie kontroli koncentracji	0
zwrot zgłoszenia zamiaru koncentracji	16
wycofanie zgłoszenia	2

¹³ Wyjaśnienia w sprawie kryteriów i procedury zgłaszania zamiaru koncentracji Prezesowi UOKiK.

Wybrane branże wraz z przykładami decyzji Prezesa UOKiK dotyczących kontroli koncentracji

Branża		Liczba spraw	Przykłady decyzji
usługi IT, internet i telewizja		19	• zgoda na przejęcie przez Asseco Poland kontroli nad Centrum Komputerowym ZETO (decyzja DKK-14/2012) • zgoda na przejęcie przez MIH Allegro B.V. kontroli nad Agito (decyzja DKK-20/2012) • zgoda na przejęcie przez Multimedia Polska kontroli nad Stream Communications (decyzja DKK-32/2012) • zgoda na przejęcie przez Asseco Poland kontroli nad Sygnity (decyzja DKK-62/2012) • zgoda na przejęcie przez Groupe Canal+ kontroli nad N-Vision BV (decyzja DKK-93/2012)
nieruchomości, budownictwo oraz usługi deweloperskie		15	• zgoda na przejęcie przez HEPP IV Management Company w Luksemburgu kontroli nad Aberdeen Marynarska (decyzja DKK-58/2012) • zgoda na przejęcie przez Sobięstawa Zasadę kontroli na EKO-PARK (decyzja DKK-61/2012) • zgoda na przejęcie przez Union Investment Real Estate GmbH mienia należącego do Horyzont (decyzja DKK-92/2012)
usługi finansowe i doradztwa inwestycyjnego		14	• zgoda na przejęcie przez Bilfinger Berger kontroli nad Tebodin BV (decyzja DKK-29/2012) • zgoda na przejęcie przez Forum TFI kontroli nad Funduszem Inwestycyjnym (decyzja DKK-42/2012)
handel hurtowy i detaliczny FMCG		12	• zgoda na przejęcie przez Gemma Investments kontroli nad Stokrotka, Maro-Markety i Spółem Tychy (decyzja DKK-17/2012) • zgoda na nabycie przez PHU Irex-Pol Ireneusz Ługowski mienia należącego do Eurocash, obejmującego 10 hurtowni (decyzja DKK-124/2012) • zgoda na nabycie przez Grupę Marspol mienia PHU Ango Andrzej Goźliński (decyzja DKK-118/2012) • zgoda na przejęcie przez Ecorse Investments kontroli nad EKO Holding (decyzja DKK-116/2012).

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK wydane w 2012 r.:

■ Zgoda na koncentrację w branży informatycznej (decyzja DKK-62/2012)

W 2012 r. Prezes UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez Asseco Poland kontroli nad Sygnity. W ramach postępowania przeprowadzono badanie ankietowe 47 przedsiębiorców prowadzących działalność w obszarze świadczenia usług IT. Analiza objęła również największych kontrahentów obu spółek. Zebrane dane pozwoliły ocenić wpływ koncentracji na rynki świadczenia usług IT.

■ Zgoda na koncentrację w branży lotniczej (decyzja DKK-131/2012)

Prezes UOKiK wydał zgodę na przejęcie przez PKN Orlen kontroli nad spółką Petrolot. Z przeprowadzonej analizy wpływu transakcji na rynek wynikało, że koncentracja nie doprowadzi do istotnego ograniczenia konkurencji. Co więcej, transakcja może pozytywnie wpłynąć na relację tej spółki z liniami lotniczymi, ponieważ jej udziałowcem przestanie być PLL LOT. Tym samym zniknie ryzyko faworyzowania PLL LOT kosztem innych przewoźników.

■ Warunkowa zgoda w branży farmaceutycznej (decyzja DKK-23/2012)

Prezes UOKiK wydał w 2012 r. jedną zgodę warunkową. Dotyczyła ona planowanego przejęcia Polfy Warszawa przez Polpharmę. Postępowanie przeprowadzone przez UOKiK wykazało, że transakcja doprowadzi do ograniczenia konkurencji na trzech krajowych rynkach wprowadzania do obrotu leków przeciwzakrzepowych dostępnych bez recepty, a także fluorochinolonów i sulfonamidów wydawanych z przepisu lekarza. W związku z tym niezbędne było wydanie zgody warunkowej. Zgodnie z jej treścią, Polpharma będzie musiała w ciągu 18 miesięcy od wydania decyzji wyzbyć się wszelkich praw do trzech leków¹⁴ na rzecz inwestora nienależącego do grupy kapitałowej oraz niewspółkontrolowanego przez żaden podmiot z tej grupy. Nabywca będzie musiał uzyskać akceptację UOKiK. Ponadto Polpharma została zobowiązana do utrzymania 70 proc. udziału w rynku ww. leków.

Nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

Przygotowana w 2012 r. nowelizacja prawa antymonopolowego w zakresie dotyczącym procedury antymonopolowej kontroli koncentracji obejmuje przede wszystkim wprowadzenie dwuetapowego postępowania. Rozwiązanie to ma przyczynić się do przyspieszenia procedowania Urzędu i zwiększenia przewidywalności działań organu wśród przedsiębiorców zainteresowanych takimi transakcjami. Na pierwszym etapie będzie finalizowana większość transakcji, które nie będą wymagały dogłębnej analizy rynków ani budziły wątpliwości Urzędu odnośnie ich wpływu na konkurencję. Prezes UOKiK będzie miał 30 dni na zakończenie takich spraw. Natomiast bardziej skomplikowane przypadki, wymagające badań czy budzące wątpliwości interpretacyjne, przejdą do drugiej fazy. O tym fakcie Urząd poinformuje strony postępowania.

Na wzór postępowania prowadzonego przez Komisję Europejską do polskich przepisów zostanie wprowadzone tzw. *competition concern*, czyli procedura informowania przedsiębiorcy o zastrzeżeniach dotyczących transakcji. Procedura ta będzie miała zastosowanie do przypadków, w których istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że na skutek koncentracji konkurencja na rynku zostanie istotnie ograniczona.

2.5. Orzecznictwo sądowe w sprawach antymonopolowych

Odwołania od decyzji Prezesa UOKiK i zażalenia na jego postanowienia przedsiębiorcy mogą składać do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów¹⁵ przy Sądzie Okręgowym w Warszawie. Od wyroku SOKiK przysługuje apelacja do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Następnie, w określonych przypadkach, możliwa jest skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Jak pokazuje praktyka, w blisko 80 proc. przypadków decyzje Prezesa UOKiK są podtrzymywane przez SOKiK.

Statystyka wyroków w sprawach antymonopolowych

	SOKiK	Sąd Apelacyjny	Sąd Najwyższy
Wyroki wydane w sprawach antymonopolowych w 2012 r. ogółem, w tym dotyczące:	60	29	2
porozumień wertykalnych	29	8	0
porozumień horyzontalnych	8	5	0
nadużywania pozycji dominującej	19	15	2
kontroli koncentracji przedsiębiorców	4	1	0

Sentencje wyroków SOKiK w sprawach antymonopolowych	Liczba
Uchylenie decyzji Prezesa UOKiK	3
Zmiana decyzji Prezesa UOKiK	10
Oddalenie odwołania przedsiębiorcy	47

¹⁴ Polocard lub Acard (leki przeciwzakrzepowe), Cipronex lub Proxacin (fluorochinolony) oraz Sulfacetamidum natrium lub Sulfacetamidum WZF 10% HEC.

¹⁵ Od decyzji w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, a następnie skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie.

Wybrane wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i Sądu Apelacyjnego wydane w 2012 r.:

- Wyrok SA z 20 marca 2012 r. w sprawie z apelacji PKP Cargo od wyroku SOKiK (sygn. akt. VIA Ca 1038/11)

Sąd Apelacyjny potwierdził prawidłowość decyzji Prezesa UOKiK dotyczącej stwierdzenia nadużycia pozycji dominującej przez PKP Cargo (decyzja DOK-3/2009). W zakończonym w 2009 r. postępowaniu Urząd uznał, że monopolista wykorzystał swoją pozycję rynkową, pozbawiając wybranych przez siebie przedsiębiorców możliwości uczestniczenia w obrocie na korzystniejszych warunkach. PKP Cargo zostało ukarane sankcją 60 mln zł. W uzasadnieniu wyroku SA stwierdził m.in., że działania spółki prowadziły do naruszenia konkurencji i uniemożliwiały rozwój rynku przewozów kolejowych. Utrzymał też karę finansową nałożoną na przedsiębiorcę. PKP Cargo wniosło skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego.

- Wyrok SOKiK z 14 maja 2012 r. w sprawie z odwołania PGE od decyzji Prezesa UOKiK (sygn. akt XVII AmA 41/11)

Wyrok sądu dotyczy decyzji Prezesa UOKiK ze stycznia 2011 r. (decyzja DKK-1/2011), w ramach której Urząd zakazał przejęcia przez Polską Grupę Energetyczną jej konkurenta – spółki Energa. Uzasadnieniem takiego rozstrzygnięcia było ryzyko ograniczenia konkurencji m.in. na krajowym rynku wytwarzania i sprzedaży detalicznej energii elektrycznej. PGE odwołała się od tej decyzji do SOKiK. Sąd w wyroku w całości potwierdził rozstrzygnięcie Prezesa UOKiK. Decyzja jest prawomocna.

- Wyrok SA z 23 maja 2012 r. w sprawie z odwołania Narodowego Funduszu Zdrowia od wyroku SOKiK (sygn. akt VI ACa 1142/11)

Wyrok sądu dotyczy decyzji z lipca 2009 r. (decyzja RWA-9/2009), w której Prezes UOKiK stwierdził, że NFZ, ustalając kryteria oceny ofert przedsiębiorców przystępujących do konkursu na świadczenia zdrowotne, faworyzuje dotychczasowych kontrahentów. Zdaniem Urzędu, NFZ nadużył pozycji dominującej na rynku organizowania świadczeń finansowanych ze środków publicznych, naruszając zasady konkurencji. Fundusz został wezwany do zaniechania stosowanej praktyki, została na niego nałożona również kara finansowa w wysokości ponad milion zł. Przedsiębiorca odwołał się od decyzji. Sądy kolejnych instancji przyznały rację Prezesowi UOKiK – w kwietniu 2011 r. SOKiK, a 23 maja 2012 r. Sąd Apelacyjny oddaliły w całości odwołanie NFZ. W uzasadnieniu wyroku stwierdzono, że NFZ zgodnie z prawem antymonopolowym jest traktowany jako przedsiębiorca i musi przestrzegać zasad obowiązujących inne podmioty. NFZ zaskarżył orzeczenie w drodze skargi kasacyjnej.

- Wyrok SOKiK z 11 czerwca 2012 r. w sprawie z odwołania Papier Hurt przeciwko Prezesowi UOKiK (sygn. akt. XVII AmA 197/10)

W 2010 r. Prezes UOKiK uznał, że dystrybutorzy artykułów biurowych zawarli porozumienie ograniczające konkurencję (decyzja DOK-3/2010). Firma Office Pulse współpracowała z Urzędem w ramach programu łagodzenia kar, w zamian za co uniknęła kary finansowej. Natomiast drugi uczestnik zмовы – Papier Hurt, na którego nałożono sankcję w wysokości 89 tys. zł, odwołał się od decyzji. SOKiK potwierdził rozstrzygnięcie Prezesa UOKiK, oddalając odwołanie. W ogłoszonym wyroku podkreślił, że praktyka spółek była niezgodna z prawem antymonopolowym. Sąd potwierdził również zasadność nałożenia sankcji finansowej, a jej wysokość uznał za odpowiednią w stosunku do naruszenia przepisów. Spółka wniosła apelację od wyroku.

2.6. Stosowanie przez Prezesa UOKiK unijnego prawa konkurencji

Zakaz praktyk ograniczających konkurencję wynika z przepisów Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Regulacje unijne nakładają na urzędy i sądy państw członkowskich obowiązek bezpośredniego stosowania Traktatu równoległe z przepisami krajowego prawa konkurencji, w przypadku gdy działanie przedsiębiorcy wpływa na handel między państwami członkowskimi UE. W 2012 r. UOKiK prowadził dwa postępowania, w których stosował równoległe przepisy polskie i unijne. Jedna sprawa nadal jest w toku¹⁶.

¹⁶ Postępowanie antymonopolowe dotyczące podejrzenia zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję przez producentów płyt drewnopochodnych, spółki: Kronospan Szczecinek, Kronospan Mielec, Pfleiderer Grajewo, Pfleiderer Prospan oraz Kronopol.

„Ekonomia jako dyscyplina naukowa pozwala zobrazować funkcjonowanie rynków oraz zachodzące na nich zmiany. Wykorzystanie narzędzi ekonomicznych w postępowaniach antymonopolowych umożliwia ocenę wpływu na rynek praktyk będących przedmiotem analizy Urzędu”.

— Jarosław Król, Wiceprezes UOKiK

3. Badania i analizy rynku

Ważnym elementem realizacji polityki konkurencji jest prowadzenie badań i analiz rynków o zasięgu zarówno ogólnopolskim, jak i lokalnym. Mają one na celu monitorowanie stanu konkurencji oraz stopnia przestrzegania prawa antymonopolowego w poszczególnych segmentach gospodarki. Służą również gromadzeniu materiału dowodowego w ramach prowadzonych przez Prezesa UOKiK postępowań oraz analiz procesów konsolidacyjnych pod kątem występowania ewentualnych naruszeń lub groźby ich zaistnienia. Te drugie pozwalają poznać stopień koncentracji rynku i pozycję działających na nim przedsiębiorców. Umożliwiają zidentyfikowanie czynników kształtujących konkurencję w badanym sektorze oraz zachowania kluczowych podmiotów gospodarczych. Unikalna struktura polskiego organu antymonopolowego pozwala na jak najlepszą analizę stanu konkurencji – dzięki dziewięciu delegaturom terenowym Urząd może przyglądać się rynkom lokalnym i odpowiednio wcześniej reagować na ewentualne nieprawidłowości na nich zachodzące.

W 2012 r. centrala i delegatury UOKiK prowadziły łącznie 36 badań, z czego 34 dotyczyły rynku krajowego, a 2 – rynków lokalnych.

Wyniki największych i najważniejszych dla gospodarki analiz rynkowych prezentowane są opinii publicznej m.in. podczas debat organizowanych przez Urząd z udziałem ekspertów, które od 2012 r. są ponadto transmitowane online, a zapisy wideo publikowane na stronie internetowej UOKiK. Tezy zawarte w tego typu opracowaniach są punktem wyjścia do dyskusji na temat potrzeby i kierunków zmian na poszczególnych rynkach. Więcej na ten temat w części Sprawozdania poświęconej działalności informacyjno-edukacyjnej UOKiK.

Wybrane badania i analizy rynku przeprowadzone przez UOKiK w 2012 r.

Wśród badań i analiz przeprowadzonych przez UOKiK w 2012 r. warto wymienić te dotyczące **rynku odpadów, transportu towarów koleją oraz gazu**.

UOKiK przeprowadził pogłębioną analizę rynku usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Objęła ona wszystkie 903 gminy miejskie i miejsko-wiejskie w kraju, 168 gmin wiejskich oraz 9, w których przeprowadzono referendum w sprawie przejęcia przez lokalne władze zadań w obszarze odbioru odpadów komunalnych. Ankietowano także 286 przedsiębiorców. Celem analizy była estymacja skutków wprowadzenia nowych przepisów dotyczących utrzymania czystości i porządku w gminach, które zmieniają sposób funkcjonowania tego rynku. Raport z badania został przedstawiony podczas debaty zorganizowanej przez UOKiK (patrz rozdział 8).

Z kolei analiza transportu towarów kolejną miała na celu ustalenie wielkości tego rynku, udziałów w nim poszczególnych przewoźników oraz weryfikację stosowanej przez Prezesa UOKiK definicji rynku¹⁷. Uzupełnieniem badania były informacje o innych rodzajach transportu. Z zebranych przez Urząd informacji wynika, że podobnie jak w latach ubiegłych pozycję dominującą na rynku kolejowego transportu towarów ma Grupa PKP. Następnymi w kolejności podmiotami są grupy kapitałowe DB oraz CTL, przy czym ich udział w rynku jest wielokrotnie mniejszy niż PKP.

Od wielu lat trwa proces wprowadzania konkurencji w sektorach, gdzie świadczenie usług uzależnione jest od dostępu do infrastruktury, której powielenie jest niemożliwe lub nieopłacalne. Przykładem są telekomunikacja, energetyka czy usługi pocztowe. W 2012 r. Urząd przyjrzał się sektorowi gazu, czego efektem jest raport regulacyjny *Kierunki rozwoju ochrony konkurencji i konsumentów na rynku gazu w Polsce*. Opracowanie zawiera nie tylko opis sektora, ale także sugestie UOKiK dotyczące dalszego przebiegu procesu liberalizacji. Proponowany przez Prezesa UOKiK scenariusz stopniowego otwierania rynku przewiduje, że dopiero po zaistnieniu konkurencji w segmencie sprzedaży detalicznej po uwolnieniu cen dla odbiorców przemysłowych będzie można rozważać uwolnienie cen dla gospodarstw domowych. Wiele miejsca poświęcono też sytuacji i ochronie konsumentów. Wyniki badania zaprezentowane zostały podczas debaty z udziałem przedstawicieli rządu, przedsiębiorców działających w tym sektorze oraz odbiorców gazu (patrz rozdział 8).

„W obszarze monitorowania pomocy publicznej UOKiK pełni funkcję pośrednika – opiniuje programy pomocowe i przypadki wsparcia indywidualnego, zanim trafią do Brukseli, oceniając ich zgodność z rynkiem wewnętrznym, a także proponuje rozwiązania mające na celu dostosowanie programów do reguł rynku wewnętrznego”.

— Małgorzata Kozak, Wiceprezes UOKiK

4. Pomoc publiczna

Ze względu na konieczność zapewnienia wszystkim przedsiębiorcom równych zasad konkurencji projekty pomocy publicznej lub zmiany warunków jej wykorzystania wymagają zgłoszenia Komisji Europejskiej. Wyjątek stanowi wsparcie przyznane w ramach tzw. wyłączeń grupowych. Wymogiem notyfikacji nie jest objęta również pomoc *de minimis*, czyli nieprzekraczająca 200 tys. euro brutto w ciągu trzech lat kalendarzowych (w przypadku sektora transportu drogowego – 100 tys. euro).

¹⁷ http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=10107

O legalności pomocy publicznej przyznawanej przedsiębiorcom w UE decyduje wyłącznie Komisja Europejska. Głównym zadaniem UOKiK w tej kwestii jest wstępna ocena przypadków wsparcia indywidualnego i programów pomocowych z punktu widzenia ich zgodności z prawem unijnym. Urząd pełni zatem funkcję doradczą wobec instytucji udzielających pomocy. Mimo że stanowisko UOKiK nie jest wiążące, w praktyce bardzo często jest brane pod uwagę. Ponadto na podstawie sprawozdań instytucji udzielających pomocy Prezes UOKiK przygotowuje raporty, oceniając wpływ przyznanego w danym roku wsparcia na konkurencję.

W 2012 r. do UOKiK wpłynęło ponadto **509** wniosków o wydanie interpretacji i **396** projektów dokumentów rządowych (aktów normatywnych, strategii, programów, informacji, raportów), które zostały przeanalizowane pod kątem uznania danego wsparcia za pomoc publiczną.

Za pośrednictwem Urzędu notyfikowano KE **41** projektów, z czego **31** dotyczyło pomocy indywidualnej, **2** – pomocy indywidualnej na restrukturyzację, a **8** – programów pomocowych. W stosunku do **29** projektów Komisja wydała decyzję pozytywną, **2** projekty zostały wycofane, kolejne **59** analizowano w ramach tzw. procedury badania wstępnego. W stosunku do **3** prowadzone były formalne postępowania wyjaśniające¹⁸. W ramach wyłączeń grupowych UOKiK pośredniczył w zgłoszeniu Komisji **21** projektów, w tym **7** dotyczących programów pomocowych i **14** pomocy indywidualnej.

Wybrane projekty opiniowane i notyfikowane przez UOKiK w 2012 r.:

- pomoc na ratowanie dla Polskich Linii Lotniczych LOT,
- pomoc dla PGNiG na budowę Podziemnego Magazynu Gazu Husów,
- pomoc indywidualna na ochronę środowiska dla Kompanii Węglowej,
- pomoc dla MPR „Sarmatia” na budowę rurociągu naftowego Brody-Adamowo (jako części rurociągu Odessa-Brody-Płock),
- pomoc na utworzenie Portu Lotniczego Gdynia-Kosakowo,
- pomoc dla TVP związana z procesem cyfryzacji,
- zmiany programów pomocy: „Pomoc na modernizację i wymianę sieci dystrybucji energii elektrycznej w Polsce” oraz „Pomoc na modernizację sieci dystrybucji ciepła w Polsce”,
- przedłużenie programu pomocy „Horyzontalna pomoc na inwestycje służące redukcji emisji ze źródeł spalania paliw”.

Pomoc dla PSE Operator

W 2012 r. zakończyło się postępowanie przed Komisją Europejską w sprawie pomocy dla operatora elektroenergetycznego systemu przesyłowego PSE Operator na budowę stacji energetycznej w Stanisławowie. Stacja ta jest elementem projektu obejmującego budowę połączenia elektroenergetycznego między Polską a Litwą. Komisja uznała, że pomoc w wysokości ponad 34 mln zł, jaką Polska planuje przyznać operatorowi, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym UE. Realizacja inwestycji przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego Polski, Litwy i całej Unii oraz doprowadzi do pełniejszej integracji europejskich rynków energii elektrycznej.

¹⁸ Statystyka obejmuje również wnioski zgłoszone w latach poprzednich, które Komisja Europejska oceniała w 2012 r.

„Dobrze poinformowani konsumenci, mający mocną pozycję na rynku, są siłą napędową zmian gospodarczych. Ich wybory pobudzają bowiem innowacje i wydajność. Dlatego też należy dążyć do wypracowania mechanizmów pozwalających konsumentom na wypełnianie swojej roli w nowoczesnej gospodarce, a także do zapewnienia im skutecznej ochrony przed zagrożeniami, którym nie mogą stawić czoła indywidualnie”.

— Jarosław Król, Wiceprezes UOKiK

5. Ochrona zbiorowych interesów konsumentów

Konsumenci są słabszymi uczestnikami gry rynkowej, a Prezes UOKiK jest odpowiedzialny za eliminowanie przypadków naruszenia przez podmioty gospodarcze zbiorowych interesów konsumentów. Priorytety Urzędu w tej dziedzinie wyznacza *Polityka konsumencka na lata 2010-2013*. Jej istotą jest kreowanie otoczenia prawnego umożliwiającego konsumentom pełną realizację ich interesów i skuteczne egzekwowanie praw, a także aktywne działanie na rzecz kształtowania pożądanych oraz eliminowanie negatywnych, z punktu widzenia interesów konsumentów, praktyk rynkowych stosowanych przez przedsiębiorców. Określa ona, jakie zagadnienia są kluczowe z punktu widzenia ochrony słabszych uczestników rynku, i zakłada, że interwencje Prezesa UOKiK powinny ograniczać się przede wszystkim do najistotniejszych naruszeń ekonomicznych interesów konsumentów.

Informacje ogólne

Praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interesy potencjalnie nieograniczonej liczby osób, co oznacza, że co do zasady każdy może zostać poszkodowany przez takie działania¹⁹.

Po przeprowadzeniu postępowania Prezes UOKiK może wydać decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości do 10 proc. przychodu osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji. Przedsiębiorca może także dobrowolnie zobowiązać się do zmiany niedozwolonej praktyki i podjęcia określonych działań eliminujących jej skutki. Prezes UOKiK, jeśli uzna, że zakończenie postępowania w drodze tzw. decyzji zobowiązującej skutecznie zapobiegnie naruszeniom, może przyjąć takie zobowiązanie, odstępując od nałożenia kary finansowej.

Istotna rola w eliminowaniu naruszeń zbiorowych interesów konsumentów — podobnie jak przy zwalczaniu antykonkurencyjnych zachowań przedsiębiorców — przypada delegaturom UOKiK.

¹⁹ Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 24 określa otwarty katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

5.1. Praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów

Postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczynane są wyłącznie z urzędu. Jednak – podobnie jak w przypadku praktyk antykonkurencyjnych – do UOKiK można zgłosić na piśmie zawiadomienie, które może następnie stanowić podstawę do interwencji. W 2012 r. do Urzędu wpłynęło **599** takich zawiadomień. W **228** przypadkach informacje te przyczyniły się do wszczęcia postępowania wyjaśniającego, a w **58** – postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Statystyka postępowań prowadzonych w 2012 r.

	Liczba
Postępowania w sprawach praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w tym:	450
wszczęte w 2012 r.	376
wszczęte w latach poprzednich, ale prowadzone w 2012 r.	74
zakończone w 2012 r.	332
Postępowania w sprawie nałożenia kary na przedsiębiorcę²⁰, w tym:	48
wszczęte w 2012 r.	35
wszczęte w latach poprzednich, ale prowadzone w 2012 r.	13
zakończone w 2012 r.	28
Postępowania wyjaśniające, w tym:	923
wszczęte w 2012 r.	701
wszczęte w latach poprzednich, ale prowadzone w 2012 r.	222
zakończone w 2012 r.	534

Decyzje wydane w 2012 r.

	Liczba
Decyzje o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazujące jej zaniechanie	85
Decyzje o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzające jej zaniechanie	108
Decyzje zobowiązujące	131
Suma	324
Decyzje w sprawie nałożenia kary na przedsiębiorcę ²¹	24
Decyzje w sprawie umorzenia postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w tym:	8
z powodu niestwierdzenia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów	3
z innych powodów	5
Postępowania zakończone w drodze postanowienia	4

²⁰ Statystyka obejmuje postępowania w sprawie nałożenia kary na przedsiębiorców za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie lub udzielenie nieprawdziwych/wprowadzających w błąd informacji na żądanie Prezesa UOKiK, za brak współdziałania w toku kontroli.

²¹ Statystyka obejmuje decyzje w sprawie nałożenia kary na przedsiębiorców za niewykonanie lub zwłokę w wykonaniu decyzji, za nieudzielenie lub udzielenie nieprawdziwych/wprowadzających w błąd informacji na żądanie Prezesa UOKiK, za brak współdziałania w toku kontroli.

Wybrane decyzje Prezesa UOKiK wydane w 2012 r.:

dotyczące niedozwolonych praktyk banków

■ decyzja RWA-11/2012

Nieokreślanie trybu zmiany opłat i prowizji związanych z prowadzeniem indywidualnych kont emerytalnych – to jedna z praktyk Banku Gospodarki Żywnościowej zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK. Za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów BGŻ został ukarany sankcją blisko 1,4 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna. Przedsiębiorca odwołał się do sądu.

■ decyzja RKR-54/2012

Wątpliwości Prezesa UOKiK wzbudziły także postanowienia w umowach o kredyt hipoteczny Raiffeisen Bank Polska. Wśród nich znalazły się takie, które obciążały konsumenta kosztami wyceny nieruchomości w przypadku braku spłaty dwóch lub trzech rat kredytu. Urząd zakwestionował również klauzule, w których bank zobowiązywał kredytobiorcę do powiadamiania go o wszelkich okolicznościach mogących mieć wpływ na sytuację finansową klienta. Kara nałożona na Raiffeisen Bank Polska wyniosła 1,8 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna.

■ decyzja RKR-57 /2012

Kolejną praktyką zakwestionowaną przez UOKiK było bezprawne opóźnianie przez Pekao SA przekazywania do Biura Informacji Kredytowej informacji o spłacie kredytu przez konsumenta. W konsekwencji klient, który spłacił w banku kredyt, mógł mieć problemy z zaciągnięciem kolejnych zobowiązań, ponieważ informacja o jego zadłużeniu nadal widniała w BIK. Kara nałożona na Pekao SA wyniosła 1,8 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna.

dotyczące naruszenia przepisów przez przewoźników kolejowych²²

- We wzorcach stosowanych przez siedmiu przewoźników kolejowych²³ znalazły się postanowienia, które wyłączały ich odpowiedzialność w razie wystąpienia ograniczenia w ruchu pociągów lub zaistnienia innych niesprecyzowanych okoliczności. W konsekwencji konsument, który poniósł szkodę i z winy przedsiębiorcy nie dotarł do celu na czas, nie mógł starać się o rekompensatę.
- Przewozy Regionalne oraz PKP Intercity zastrzegały sobie prawo do udzielenia odpowiedzi na reklamacje konsumentów w ciągu miesiąca lub przedłużenia tego terminu do trzech miesięcy. Zgodnie z przepisami, czas ten wynosi 30 dni, a nieudzielenie przez przewoźnika odpowiedzi w wymaganym terminie skutkuje uwzględnieniem reklamacji.

dotyczące reklamy wprowadzającej w błąd

■ decyzja RPZ-46/2012

„25,40 miesięcznie za każdy 1000 zł pożyczki” – to jedno z haseł kampanii reklamowej banku PKO BP „Max pożyczka, mini ratka” zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK. Jak wykazało postępowanie, kredyt na promowanych warunkach mógł uzyskać tylko klient posiadający w banku rachunek przez co najmniej 6 miesięcy. Zdaniem Prezesa UOKiK, prezentowane w reklamach warunki udzielenia kredytu były nieczytelne dla przeciętnego konsumenta. Za reklamę wprowadzającą w błąd kara nałożona na PKO BP wyniosła 2,8 mln zł. Decyzja nie jest prawomocna.

■ decyzja RPZ-40/2012

„Zapisz się za darmo do końca sierpnia i za darmo przelewaj pieniądze w oddziale” – to hasło kampanii reklamowej SKOK im. F. Stefczyka w Gdyni. Konsumenti mogli odnieść wrażenie, że w zamian za założenie konta otrzymają bezpłatne przelewy. W rzeczywistości nowy członek mógł wykonywać darmowe przelewy tylko do końca sierpnia, czyli w czasie obowiązywania promocji. Za wprowadzanie konsumentów w błąd Prezes UOKiK nałożył na przedsiębiorcę ponad 1,3 mln zł kary. Decyzja nie jest prawomocna.

²² Postępowania na tym rynku są następstwem kontroli, która odbyła się w I kwartale 2012 r. przed Euro 2012. Szczegółowy wykaz decyzji znajduje się na stronie internetowej UOKiK: http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=10066&news_page=4

²³ Koleje Mazowieckie, Koleje Dolnośląskie, Koleje Wielkopolskie, Przewozy Regionalne, PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście, Warszawska Kolej Dojazdowa i PKP Intercity.

■ decyzja RWA-12/2012

W błąd wprowadzała konsumentów także reklama Funduszu Hipotecznego Dom naśladowująca komunikat urzędowy. W opinii UOKiK jej adresaci, czyli osoby starsze, mogły oczekiwać, że renta hipoteczna jest świadczeniem zagwarantowanym przez instytucję państwową, podczas gdy była to komercyjna oferta umowy dożywocia. Spółka została ukarana sankcją w wysokości 30 tys. zł. Decyzja jest prawomocna.

5.2. Orzecznictwo sądowe w sprawach dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

W 2012 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał 53 wyroki dotyczące odwołań od decyzji Prezesa UOKiK w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Sąd Apelacyjny wydał 32 takie orzeczenia. Natomiast Sąd Najwyższy nie rozpatrywał spraw z tego zakresu. W 38 przypadkach SOKiK oddalił odwołania, w 11 – zmienił rozstrzygnięcie, a w 4 – uchylił decyzję Prezesa UOKiK.

	SOKiK	Sąd Apelacyjny	Sąd Najwyższy
Wyroki wydane w 2012 r. w sprawach naruszenia zbiorowych interesów konsumentów	53	32	0

Sentencje wyroków SOKiK	Liczba
Uchylenie decyzji Prezesa UOKiK	4
Zmiana decyzji Prezesa UOKiK	11
Oddalenie odwołania przedsiębiorcy	38

Wybrane wyroki Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Sądu Apelacyjnego wydane w 2012 r.:

■ Wyrok SOKiK z 27 lutego 2012 r. w sprawie z odwołania spółki Eller Service przeciwko Prezesowi UOKiK (sygn. akt XVII AmA 192/10)

Wyrok sądu dotyczy decyzji z marca 2010 r. (decyzja RWR-6/2010), zgodnie z którą właściciele portalu pobieraczek.pl naruszyli zbiorowe interesy konsumentów, stosując praktykę wprowadzającą w błąd. Spółka Eller Service została zobligowana do zmiany zakwestionowanego sposobu informowania o usługach oraz publikowania przez 6 miesięcy na swoim portalu treści decyzji. Niektórym punktom decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności. Kara finansowa nałożona na właścicieli portalu wyniosła 240 tys. zł. SOKiK potwierdził, że właściciele portalu pobieraczek.pl wprowadzali konsumentów w błąd. W opinii sądu ich działanie miało charakter umyślny, dlatego wysokość kary finansowej, którą nałożył Urząd, była odpowiednia. Przedsiębiorcy złożyli apelację od wyroku.

■ Wyrok SA z 12 lipca 2012 r. w sprawie z apelacji Vobis od wyroku SOKiK (sygn. akt. VI ACa 288/12)

Z kolei Sąd Apelacyjny potwierdził decyzję Prezesa UOKiK, zgodnie z którą spółka Vobis wprowadzała konsumentów w błąd w reklamie mobilnego internetu – „Notebook z modemem iPlus za 1 zł” (decyzja DDK-13/2009). Według ustaleń Urzędu adresaci przekazu reklamowego mogli odnieść wrażenie, że mają możliwość zakupu komputera wraz z modemem w bardzo atrakcyjnej cenie. W rzeczywistości modem kosztował 1 zł, jeśli konsument kupił komputer po cenie rynkowej w sklepie Vobis. Dlatego Prezes UOKiK ukarał spółkę sankcją finansową w wysokości 177 tys. zł. Wyrok jest prawomocny.

■ **Wyrok SOKiK z 1 października 2012 r. w sprawie z odwołania Prominent CF przeciwko Prezesowi UOKiK (sygn. akt XVII AmA 11/11)**

Wyrok sądu dotyczy decyzji Prezesa UOKiK z 2010 r. (decyzja RPZ-25/2010). Przeprowadzone postępowanie wykazało wówczas, że wzorzec umowy pożyczki, w oparciu o który Prominent zawierał umowy z konsumentami, nie spełniał wymogów określonych w ustawie o kredycie konsumenckim. Urząd ustalił, że w umowach zawarte były nieprawdziwe i wprowadzające w błąd informacje o wysokości RRSO oraz całkowitym koszcie pożyczki. Spółka pobierała również zbyt wysoką łączną kwotę wszystkich opłat, prowizji oraz kosztów związanych z zawarciem umowy pożyczki, która przekraczała maksymalną dopuszczalną przez ówczesne przepisy wysokość. Za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów Prominent otrzymał karę pieniężną blisko 40 tys. zł. Spółka skorzystała z przysługującego jej prawa i odwołała się od tej decyzji. SOKiK oddalił odwołanie, potwierdzając w całości decyzję Prezesa UOKiK, w tym wysokość nałożonej kary. Wyrok jest prawomocny.

5.3. Niedozwolone postanowienia umowne

Niedozwolone postanowienia umowne (klauszule abuzywne) to takie, które nie zostały uzgodnione z konsumentem indywidualnie, a które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Co do zasady nie wiążą one konsumenta, chyba że określają główne świadczenia stron, w tym cenę, ale tylko jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny²⁴.

O uznaniu danego postanowienia za niedozwolone decyduje Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Powództwo w sprawie może wytoczyć każdy, komu przedstawiono do podpisania umowę zawierającą taką klauzulę, a także organizacje konsumenckie, rzecznicy konsumentów i Prezes UOKiK. Postanowienia uznane prawomocnym wyrokiem sądu za niedozwolone są wpisywane do rejestru dostępnego na stronie internetowej UOKiK²⁵. Stosowanie ich jest zabronione i może zostać uznane przez Prezesa UOKiK za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, a tym samym być zagrożone karą finansową w wysokości do 10 proc. przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w roku poprzedzającym wydanie decyzji.

Statystyka spraw związanych z realizacją przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych

Urząd na bieżąco prowadzi kontrole wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców w transakcjach z konsumentami. W ten sposób identyfikuje postanowienia budzące wątpliwości co do ich zgodności z Kodeksem cywilnym. W konsekwencji kieruje pozwy do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W 2012 r. Urząd skierował do SOKiK 47 pozewów przeciwko 46 przedsiębiorcom, kwestionując łącznie 121 różnych rodzaju postanowień umownych.

Ponadto wystosowano do przedsiębiorców 91 wezwań do zmiany zakwestionowanych postanowień umownych. W 68 przypadkach podmioty te dobrowolnie się do nich zastosowały.

W ciągu ostatnich lat liczebność klauzul w rejestrze znacznie wzrosła, co wpływa na zmniejszenie jego czytelności i utrudnia korzystanie z jego zasobów. Tylko w 2012 r. wpisano do rejestru łącznie 1398 postanowień uznanych za abuzywne²⁶. Mając to na uwadze, Prezes UOKiK wystąpił do Ministra Sprawiedliwości z inicjatywą wprowadzenia określonych zmian prawnych. Trwają obecnie prace nad modernizacją rejestru klauzul i systemu abstrakcyjnej kontroli postanowień umownych.

Orzecznictwo sądowe w sprawach dotyczących klauzul niedozwolonych:

■ **Wyrok SOKiK z 22 czerwca 2012 r. w sprawie z powództwa Prezesa UOKiK przeciwko UEFA o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolony (sygn. akt XVII AmC 5417/11)**

Pozew przeciwko Unii Europejskich Związków Piłkarskich UEFA został skierowany do SOKiK przez Prezesa UOKiK w sierpniu 2011 r. Wątpliwości Urzędu wzbudziło 25 postanowień o warunkach sprzedaży biletów na Euro 2012, dotyczących m.in. wyłączania odpowiedzialności za opóźnienia w dostawie biletów. UOKiK zakwestionował również

²⁴ Kodeks cywilny w art. 385³ zawiera listę 23 przykładowych niedozwolonych postanowień.

²⁵ http://uokik.gov.pl/rejestr_klauzul_niedozwolonych2.php.

²⁶ Liczba ta odnosi się do spraw prowadzonych z powództwa różnych pomiotów, w tym także Prezesa UOKiK. Postanowienia wpisane do rejestru w 2012 r. są konsekwencją wyroków wydanych również w latach poprzednich.

postanowienie, zgodnie z którym nieprzewidziane okoliczności mogły wpłynąć na zmianę istotnych warunków umowy, takich jak data, godzina, lokalizacja meczów. SOKiK uznał 19 z 25 klauzul za naruszające interesy konsumentów. W uzasadnieniu stwierdził, że klauzule były niezgodne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszały interesy konsumentów. UEFA złożyła apelację od wyroku.

■ **Wyrok SA z 19 października 2012 r. w sprawie z apelacji Sygma Banque od wyroku SOKiK (sygnatura VI ACa 544/12)**

W grudniu 2011 r. SOKiK uznał za niedozwolone cztery klauzule stosowane przez Sygma Banque w regulaminach i umowach kredytowych. Powództwo w tej sprawie skierował do sądu Prezes UOKiK. Przedsiębiorca skorzystał z przysługującego mu prawa i zaskarżył wyrok do Sądu Apelacyjnego, który oddalił apelację, potwierdzając tym samym rozstrzygnięcie SOKiK. Sąd drugiej instancji potwierdził, że cztery postanowienia stosowane przez Sygma Banque powinny znaleźć się w rejestrze klauzul niedozwolonych. Dotyczyły one m.in. zasad egzekucji roszczeń, zastrzegania karty płatniczej oraz ustalania daty doręczenia umowy kredytowej. W 2012 r. nie upłynął termin na złożenie skargi kasacyjnej przez przedsiębiorcę.

Kontrole wzorców umownych

W 2012 r. UOKiK opracował i przedstawił opinii publicznej sześć raportów dotyczących kontroli wzorców umownych.

Raport z kontroli indywidualnych kont emerytalnych (IKE)²⁷

Od lipca 2011 r. do stycznia 2012 r. UOKiK prowadził kontrolę 25 przedsiębiorców oferujących umowy w ramach IKE. Przeanalizowano 115 wzorców umów. Prezes Urzędu zakwestionował praktyki 16 instytucji finansowych. Zarzuty UOKiK dotyczyły m.in. stosowania postanowień naruszających interesy ekonomiczne konsumentów. Analiza umów indywidualnych kont emerytalnych dała podstawę do wszczęcia 13 postępowań w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Zakończyły się one wydaniem decyzji administracyjnych. Do SOKiK skierowano 8 pozwów o uznanie łącznie 17 postanowień za niedozwolone.

Trzy raporty transportowe – przewozy kolejowe, lotnicze i wypożyczalnie samochodów²⁸

Przed mistrzostwami w piłce nożnej Euro 2012 UOKiK skontrolował wzorce umów i regulaminów stosowanych przez przewoźników lotniczych²⁹, kolejowych³⁰ oraz przedsiębiorców świadczących usługi wynajmu samochodów osobowych w Polsce³¹. Przeanalizowano łącznie 69 różnych rodzajów wzorców umów, regulaminów, taryf i cenników stosowanych przez 32 przedsiębiorców. Ponadto Prezes UOKiK przyjrzał się informacjom zamieszczonym na ich stronach internetowych, w materiałach reklamowych i ofertach specjalnych sporządzonych w związku z mistrzostwami.

Raport dotyczący sprzedaży bezpośredniej³²

Dane na temat rynku sprzedaży bezpośredniej wskazują, że niezależnie od konkurencji handlu internetowego rozwija się on dynamicznie. Mając na uwadze, że oferta przedsiębiorców działających w tym segmencie jest nastawiona na osoby starsze, UOKiK przeprowadził w pierwszej połowie 2012 r. badanie tego rynku. Z przeanalizowanych 34 wzorców umów w 33 przypadkach dopatrzone zostały różnego rodzaju nieprawidłowości. Dotyczyły one m.in. nieprzekazywania konsumentowi oświadczenia dającego mu możliwość odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa. Problemem była także nieczytelność i nieprecyzyjność postanowień we wzorcach. W konsekwencji badania UOKiK wszczął 24 postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów³³ oraz wytoczył 10 powództw o uznanie postanowień wzorców umów za niedozwolone. Do końca 2012 r. żadne z postępowań nie zostało zakończone.

²⁷ http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=3231

²⁸ Wynikiem tych działań są następujące opracowania: *Pozycja konsumenta na rynku pasażerskich przewozów kolejowych, Raport z badania krajowego rynku przewozów lotniczych w zakresie przestrzegania praw konsumentów, Raport z kontroli działalności przedsiębiorców świadczących usługi wynajmu samochodów osobowych*. Są one dostępne na stronie internetowej http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=3442

²⁹ W efekcie kontroli wszczęto 4 postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W 2012 r. trzy spośród nich zakończyły się wydaniem decyzji administracyjnych.

³⁰ W wyniku kontroli wszczęto 8 postępowań w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Zostały one zakończone w 2012 r.

³¹ W wyniku kontroli wszczęto 7 postępowań w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Zostały one zakończone w 2012 r.

³² http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=3605

³³ Dwa spośród tych postępowań zostały wszczęte w styczniu 2013 r.

Raport z kontroli kredytów konsumenckich³⁴

Z kolei od marca do listopada 2012 r. UOKiK przyglądał się przedsiębiorcom udzielającym kredytów konsumenckich, aby sprawdzić stopień wdrożenia nowych przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Badanie objęło 31 wybranych losowo przedsiębiorców, w tym 15 banków, 5 SKOK-ów i 11 parabanków. Prezes UOKiK przeanalizował 147 wzorców umów oraz 16 reklam. Łącznie zidentyfikowano 88 różnego rodzaju naruszeń. W konsekwencji wszczęto 26 postępowań w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów oraz skierowano do sądu 17 pozwów o uznanie klauzul za niedozwolone.

5.4. Współpraca z organizacjami konsumenckimi

Prezes UOKiK współpracuje z organizacjami pozarządowymi. Środki na realizację konkretnych projektów przekazywane są w drodze konkursu³⁵. W 2012 r. Prezes UOKiK przekazał dotacje w łącznej wysokości 1,67 mln zł dla:

- Federacji Konsumentów na bezpłatne poradnictwo i pomoc prawną w obszarze dochodzenia roszczeń przez konsumentów, „Infolinię konsumencką”³⁶, szkolenia dla powiatowych/miejskich rzeczników konsumentów i przedstawicieli organizacji konsumenckich;
- Stowarzyszenia Rzeczników Konsumentów na opracowanie, redakcję i elektroniczną dystrybucję biuletynu dla rzeczników konsumentów;
- Stowarzyszenia Konsumentów Polskich na konsumenckie centrum e-mailowe „E-Poradnictwo”, a także edukację konsumentów seniorów w ramach akcji „Bądź świadomym konsumentem”;
- Stowarzyszenia Krzewienia Edukacji Finansowej na edukację finansową – „Zapobieganie nadmiernemu zadłużeniu”.

³⁴ http://uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=10131

³⁵ Zasady zlecania organizacjom zadań z ochrony konsumentów i procedury przekazywania im środków finansowych określa ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Kwota, która może być przeznaczona na realizację ich działań, jest ustalana corocznie w ustawie budżetowej. Informacje o konkursach zamieszczane są w prasie i w Biuletynie Informacji Publicznej UOKiK, a także dostępne w siedzibie Urzędu.

³⁶ Pod numerem 800 007 707.

„Produkty dostępne na rynku muszą gwarantować bezpieczeństwo ich użytkownikom. Złożony system kontroli ma zapewnić przestrzeganie tych zasad”.

— Małgorzata Kozak, Wiceprezes UOKiK

6. Nadzór rynku i bezpieczeństwo produktów

6.1. Bezpieczeństwo produktów

Prezes UOKiK sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem produktów nieżywnościowych przeznaczonych dla konsumentów. Bezpośrednie kontrole u przedsiębiorców prowadzi natomiast Inspekcja Handlowa – z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa UOKiK³⁷.

Prezes UOKiK wszczyna postępowanie administracyjne po otrzymaniu akt kontroli od Inspekcji Handlowej lub informacji z innych źródeł, m.in. od konsumentów lub organów z innych krajów UE. Gdy stwierdzi, że produkt stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia użytkowników, może nałożyć na jego producenta lub dystrybutora określone obowiązki, np. zakazać wprowadzania produktu na rynek lub nakazać ostrzeżenie konsumentów (np. przez zamieszczenie ogłoszenia w prasie), wyeliminowanie zagrożenia, wycofanie produktu z rynku lub od konsumentów³⁸. Dodatkowo może też nałożyć na podmiot odpowiedzialny za wprowadzenie produktu na rynek karę pieniężną w wysokości do 100 tys. zł.

W 2012 r. Urząd prowadził **350** spraw dotyczących ogólnego bezpieczeństwa produktów³⁹ i zakończył **289** spośród nich. Najczęściej kontrolowano artykuły włókiennicze dla dzieci (81), imitacje produktów spożywczych (76) oraz rowery (21). Na **136** wydanych decyzji Prezes Urzędu **19** razy nałożył na przedsiębiorców określone obowiązki, a **26** razy – kary pieniężne.

Rejestr produktów niebezpiecznych

Produkty uznane przez Prezesa UOKiK za niespełniające wymagań bezpieczeństwa są wpisywane do Rejestru produktów niebezpiecznych⁴⁰. W 2012 r. trafiło tam kolejnych **36** produktów.

Dobrowolne powiadomienia od przedsiębiorców

Cieszy fakt, że przedsiębiorcy coraz częściej dobrowolnie zawiadamiają UOKiK o wykrytych nieprawidłowościach i podjętych działaniach naprawczych. Informacje przekazane przez przedsiębiorców są następnie zamieszczane na stronie internetowej UOKiK. Urząd monitoruje także przebieg akcji naprawczych. W 2012 r. przedsiębiorcy zgłoszyli **93** dobrowolne powiadomienia. Statystyki Urzędu pokazują, że najwięcej zgłoszeń (**68**) związanych było z branżą motoryzacyjną. Pozostałe informacje dotyczyły m.in. sprzętu elektrycznego i silników do łodzi rekreacyjnych.

³⁷ Prezes UOKiK zatwierdza plany kontroli prowadzonych przez IH, zarówno tych planowanych, jak i realizowanych w ramach zadań własnych przez wojewódzkie inspektoraty.

³⁸ Wycofanie produktu od konsumentów oznacza, że przedsiębiorca musi go odkupić od użytkowników za cenę, po jakiej go im sprzedał, bez względu na stopień zniszczenia. Konsument mający dowód zakupu może wystąpić z takim roszczeniem do dystrybutora, u którego wyrób zakupił, a w przypadku gdy takiego dowodu nie ma – bezpośrednio do producenta.

³⁹ Ustawa z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (Dz.U. z 2003 r. nr 229, poz. 2275 z późn. zm.).

⁴⁰ http://publikacje.uokik.gov.pl/hermes3_pub/WebEngine/DocumentSearchForm.aspx?CDC=PublicRWN.

System Rapex

System Rapex (*Rapid Alert System for Non-Food Consumer Products*) został utworzony przez Komisję Europejską, by zapewnić wysoki poziom ochrony zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów na obszarze jednolitego rynku Unii Europejskiej. Umożliwia on szybką wymianę informacji między państwami członkowskimi i Komisją Europejską w sprawie zagrożeń stwarzanych przez produkty. W UOKiK funkcjonuje polski punkt kontaktowy tego systemu.

W 2012 r. UOKiK przekazał do systemu 38 notyfikacji. Najliczniejszą grupę zgłaszanych produktów stanowiły zabawki i artykuły dla dzieci (13). W 59 przypadkach Urząd podjął działania w reakcji na informację przesłaną przez inne państwo członkowskie Unii. Ponadto prowadzono czynności wyjaśniające i przekazano stanowiska do notyfikacji zgłoszonych przez organy z innych krajów członkowskich.

6.2. System oceny zgodności

Prezes UOKiK monitoruje system kontroli wyrobów nieżywnościowych pod kątem ich zgodności z zasadniczymi wymaganiami, wskazanymi w tzw. dyrektywach nowego podejścia⁴¹. W ramach swoich kompetencji prowadzi postępowania administracyjne na podstawie ustawy o systemie oceny zgodności⁴² i jeżeli stwierdzi, że określony produkt nie jest zgodny z zasadniczymi wymaganiami, wydaje decyzję nakazującą jego wycofanie z rynku i wpisuje go do specjalnego rejestru⁴³. W 2012 r. UOKiK prowadził 426 spraw i zakończył 309 spośród nich. Najliczniejszą grupą badanych produktów były zabawki (192), a następnie sprzęt elektryczny (90). W konsekwencji Urząd wydał 312 decyzji, przy czym w 39 przypadkach nałożył na przedsiębiorców określone w ustawie obowiązki.

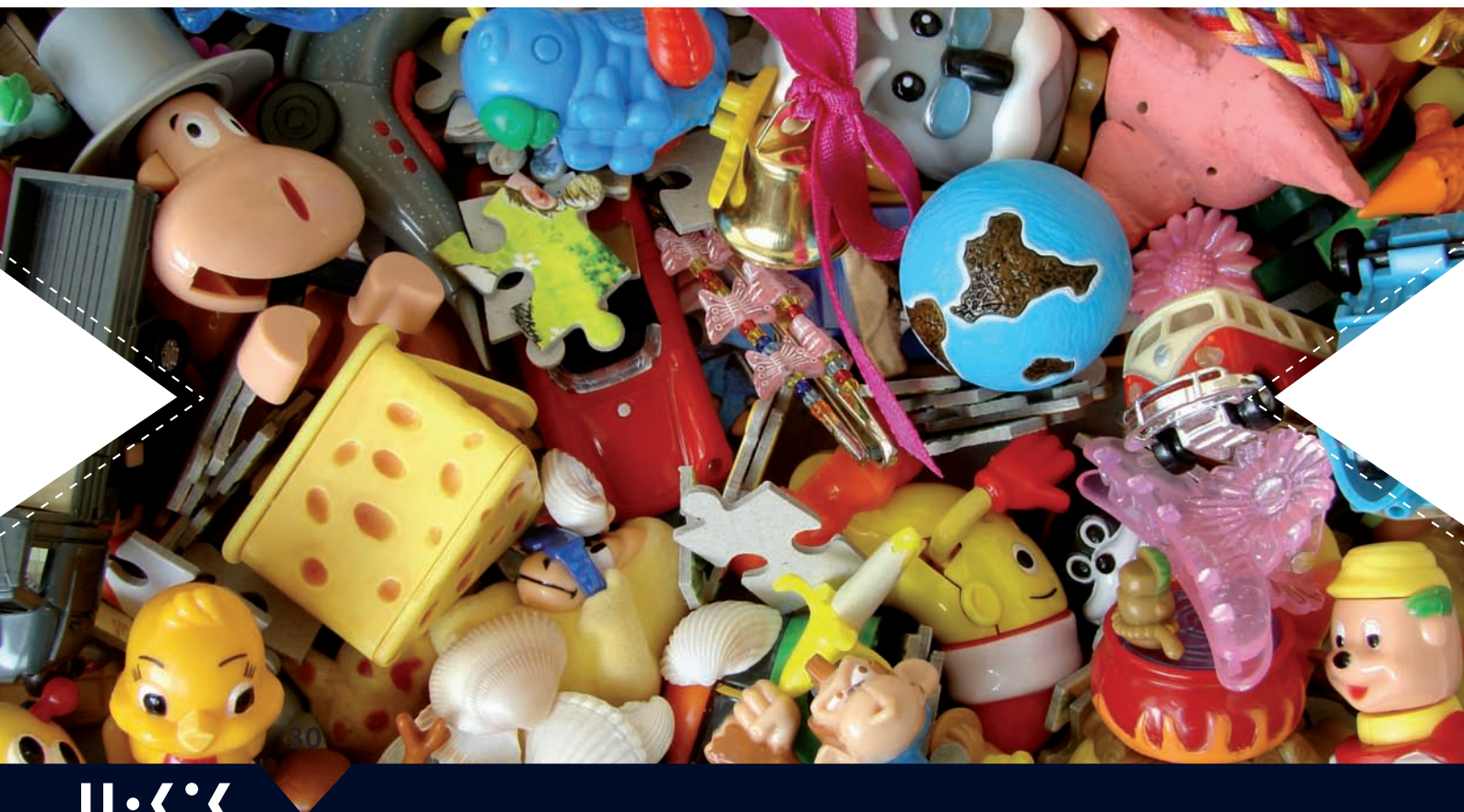
Rejestr wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami

Do zadań Urzędu należy m.in. prowadzenie specjalnego rejestru wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami, dostępnego na stronie internetowej UOKiK. W 2012 r. wpisano do niego 151 wyrobów.

⁴¹ Dotyczą one ponad 20 grup wyrobów, m.in. urządzeń elektrycznych (w tym sprzętu elektronicznego i AGD), zabawek, środków ochrony indywidualnej, materiałów budowlanych, maszyn i wind. Tylko artykuły, dla których istnieją zasadnicze wymagania określone w przepisach, powinny być oznakowane znakiem CE.

⁴² Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz.U. z 2010 r. nr 138, poz. 935 z późn. zm.).

⁴³ Rejestr wyrobów niezgodnych z zasadniczymi, szczegółowymi lub innymi wymaganiami znajduje się na stronie internetowej http://publikacje.uokik.gov.pl/hermes3_pub/.

Współpraca z organami wyspecjalizowanymi

W przypadku uzyskania informacji o wyrobach niezgodnych z zasadniczymi wymaganiami Prezes Urzędu może m.in. zlecić przeprowadzenie kontroli właściwemu organowi wyspecjalizowanemu lub przekazać informacje wskazujące, że wyroby wprowadzone do obrotu potencjalnie nie spełniają wymagań. W 2012 r. UOKiK w 34 przypadkach zlecił kontrole wojewódzkim inspektoratom Inspekcji Handlowej, a w 22 przypadkach poinformował o nieprawidłowościach inne organy wyspecjalizowane.

6.3. Nadzór nad Inspekcją Handlową

Prezes UOKiK planuje, koordynuje i monitoruje kontrole prowadzone przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej dotyczące artykułów żywnościowych, nieżywnościowych i usług oraz analizuje ich wyniki. Realizuje również zadania związane z kontrolą jakości paliw. Ponadto Prezes UOKiK zarządza pracami dziewięciu akredytowanych laboratoriów (kontrolno-analitycznych, badania paliw i produktów chemii gospodarczej, badania zabawek, produktów włókienniczych i analizy instrumentalnej), którym zleca przeprowadzenie badań produktów skontrolowanych przez Inspekcję Handlową. W 2012 r. laboratoria przebadaly 5852 próbki, z których 1253 zakwestionowano ze względu na niespełnienie wymagań określonych prawem bądź deklarowanych przez przedsiębiorcę.

Statystyka planowanych kontroli prowadzonych przez wojewódzkie inspektoraty Inspekcji Handlowej na zlecenie Prezesa UOKiK

Przedmiot kontroli	Liczba kontroli
Artykuły rolno-spożywcze	2360
Artykuły nieżywnościowe i usługi	1372
Ogólne bezpieczeństwo produktów	1162
Zgodność z dyrektywami nowego podejścia	1827

W 2012 r. przeprowadzono 22 ogólnokrajowe kontrole artykułów rolno-spożywczych. Szczególną uwagę poświęcono sprawdzeniu znakowania i ekspozycji środków spożywczych w miejscu sprzedaży konsumentom oraz znakowania żywności paczkowanej. Ponadto opublikowano wyniki pierwszej ogólnopolskiej kontroli jakości tzw. wyrobów luksusowych, czyli co najmniej dwukrotnie droższych od oferowanych w masowej sprzedaży, ekologicznych oraz posiadających nazwy chronione⁴⁴.

Przeprowadzono również 14 ogólnokrajowych kontroli artykułów nieżywnościowych i usług. W związku z trwającym procesem cyfryzacji, który rozpoczął się w 2011 r., przeprowadzono kontrole wśród przedsiębiorców w obszarze wdrożenia przepisów o naziemnej telewizji cyfrowej.

6.4. System kontroli jakości paliw płynnych

Na stronie internetowej UOKiK publikowana jest i aktualizowana raz na dwa tygodnie lista stacji paliwowych i hurtowni wraz z wynikami przeprowadzonych kontroli. Również za pośrednictwem serwisu internetowego i zamieszczonego w nim formularza do Urzędu kierowane są skargi kierowców na stacje oferujące paliwo niewłaściwej jakości. Zgłoszenia są uwzględniane w planowanych działaniach.

Wyniki kontroli prowadzonych w 2012 r. pozwalają stwierdzić, że jakość paliw płynnych w Polsce pogorszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Badania wykazały, że 4,14 proc. próbek paliwa (benzyny i oleju opałowego) ze skontrolowanych 483 nie spełniało wymagań jakościowych. W odniesieniu do gazu skroplonego (LPG) stwierdzono poprawę w porównaniu z rokiem 2011 – kontrola wykazała 1,11 proc. nieprawidłowości spośród pobranych 450 próbek.

Prezes UOKiK wydał 86 decyzji, w których zobowiązał przedsiębiorców do uiszczenia kosztów badań w przypadkach, gdy kontrolowane próbki paliw nie spełniały wymagań jakościowych.

⁴⁴ http://www.uokik.gov.pl/aktualnosci.php?news_id=10152

„Globalizacja i rozwój gospodarki cyfrowej powodują, że zagrożenia dla konkurencji i konsumentów wykraczają poza granice krajowe, a walka z nimi wymaga ścisłej współpracy pomiędzy rządami poszczególnych państw. Uczestnicząc w wymianie informacji i *know-how*, Polska wywiera realny wpływ na kształt europejskiej polityki konkurencji i konsumentów”.

— Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel, Prezes UOKiK

7. Współpraca z zagranicą i kontakty z instytucjami unijnymi

7.1. Współpraca multilateralna

Ochrona konkurencji

Europejska Sieć Konkurencji (ang. *European Competition Network, ECN*) stanowi platformę współpracy i wymiany informacji pomiędzy Komisją Europejską i krajowymi organami ochrony konkurencji UE. W 2012 r. pracownicy UOKiK aktywnie uczestniczyli w pracach grup i podgrup roboczych Sieci. W minionym roku w Warszawie odbyło się spotkanie Głównych Ekonomistów ECN. Prezes Urzędu uczestniczył w corocznych spotkaniach szefów europejskich organów antymonopolowych. Innym ważnym narzędziem służącym wymianie wiedzy i doświadczeń w ramach ECN są nieformalne zapytania kierowane do innych urzędów. Pozwala to z jednej strony na dzielenie się swoimi doświadczeniami, z drugiej zaś na pozyskiwanie wybranych informacji od europejskich odpowiedników UOKiK. Dla Urzędu było to szczególnie przydatne w okresie przygotowywania założeń do nowelizowanej ustawy antymonopolowej. Ponadto UOKiK w 2012 r. przygotował odpowiedzi na 69 tego rodzaju zapytań. Jego pracownicy byli także zaangażowani w działalność publicystyczną Sieci, publikując artykuły w periodyku „ECN Brief” oraz przewodnicząc pracom zespołu redakcyjnego przy grudniowym wydaniu wewnętrznego biuletynu „ECN Newsletter”.

Europejskie Organy ds. Konkurencji (ang. *European Competition Authorities, ECA*) to nieformalne forum dyskusyjne szefów europejskich urzędów antymonopolowych. Podczas dorocznych spotkań ECA tradycyjnym punktem programu są prezentacje na temat zmian w krajowych przepisach i najnowszego orzecznictwa. Gospodarzem wydarzenia w lipcu 2012 r. była Estonia. UOKiK zaprezentował wyniki bieżącej działalności oraz swoje doświadczenia dotyczące synergii polityki konkurencji i konsumentów.

Polska jest ponadto członkiem Międzynarodowej Sieci Konkurencji (ang. *International Competition Network, ICN*), stanowiącej platformę współpracy i wymiany doświadczeń 127 organów ochrony konkurencji ze 111 jurysdykcji antymonopolowych z całego świata. Przedstawiciele UOKiK w 2012 r. uczestniczyli w pracach pięciu grup roboczych sieci: ds. karteli, kontroli koncentracji, jednostronnych praktyk rynkowych, efektywności urzędów antymonopolowych i promowania prawa antymonopolowego (ang. *competition advocacy*). Ekspertki UOKiK wzięły udział w XI Dorocznej Konferencji ICN, a także warsztatach zorganizowanych przez Francuski Urząd Antymonopolowy.

Ubiegły rok to także intensywne przygotowania do XII Dorocznej Konferencji ICN, której gospodarzem w kwietniu br. będzie UOKiK. Spotkanie będzie m.in. okazją do przedstawienia dotychczasowego, ponad 20-letniego dorobku UOKiK oraz planów przyszłych działań.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. *Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD*) jest jednym z najważniejszych międzynarodowych forów, na którym omawiane są sprawy dotyczące polityki i prawa konkurencji. W 2012 r., podczas trzech posiedzeń Komitetu Konkurencji i podległych mu grup roboczych, przedstawiciele Urzędu zaprezentowali doświadczenia Polski w zakresie m.in. gospodarki cyfrowej, definiowania rynku właściwego, współpracy międzynarodowej, systemów płatniczych oraz programu łagodzenia kar (*leniency*).

Konferencja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (ang. *United Nations Conference on Trade and Development, UNCTAD*) to organ pomocniczy ONZ, który został utworzony w 1964 r. w Genewie. Głównym zadaniem UNCTAD jest wspieranie rozwoju gospodarczego, promowanie handlu międzynarodowego i światowych inwestycji. Polska jest członkiem tej instytucji i aktywnie angażuje się w jej prace. W 2012 r. w Genewie odbyło się spotkanie ekspertów zajmujących się konkurencją, na którym przedstawiciele UOKiK podzielili się swoimi doświadczeniami w obszarze stosowania prawa antymonopolowego w zamówieniach publicznych.

Ochrona konsumentów

UOKiK bierze udział w spotkaniach grup i komitetów roboczych Rady Unii Europejskiej, m.in. grupy ds. ochrony konsumentów i informacji oraz Komisji Europejskiej, w szczególności Dyrekcji Generalnej ds. Zdrowia i Ochrony Konsumentów.

W ramach członkostwa w **Sieci Polityki Konsumenckiej** (ang. *Consumer Policy Network, CPN*) przedstawiciele UOKiK biorą udział w odbywających się cyklicznie spotkaniach dyrektorów generalnych urzędów odpowiedzialnych za ochronę konsumentów w Unii Europejskiej.

Ponadto Urząd angażuje się w prace **Komitetu ds. Współpracy w Dziedzinie Ochrony Konsumentów** (ang. *Consumer Protection Cooperation Committee, CPC Committee*). Jedną ze wspólnych inicjatyw jest coroczny przegląd stron internetowych, tzw. *Internet Sweep*, który w 2012 r. objął portale oferujące pliki do pobrania oraz media strumieniowe (w tym gry online). UOKiK skontrolował 10 stron internetowych, za pośrednictwem których konsumenci mogą pobierać gry. Wykryto wśród nich 6 naruszeń o charakterze transgranicznym.

Przedstawiciele Urzędu uczestniczyli w trzech warsztatach zorganizowanych w ramach inicjatywy **FUABA** (ang. *Follow-up action to the Building a European Internet Enforcement Capability Activity*)⁴⁵. Poza praktycznymi szkoleniami dotyczącymi wykrywania i zwalczania naruszeń w sektorze handlu elektronicznego, projekt ma pozwolić na wypracowanie formalnych, ale jednocześnie elastycznych rozwiązań współpracy organów w przypadkach transgranicznych naruszeń praw konsumentów. Ponadto planowane jest utworzenie platformy internetowej *know-how*, zawierającej m.in. sekcję z tłumaczeniami wyroków sądowych z obszaru UE dotyczących handlu elektronicznego. W ramach CPC Urząd zaangażował się również w prace komórki komunikacyjnej (*communications cell*), w ramach której brał udział w przygotowywaniu dwóch edycji newslettera.

UOKiK aktywnie uczestniczy w pracach organizacji **PROSAFE** (ang. *Product Safety Enforcement Forum of Europe*), której celem jest ułatwienie wymiany poglądów i informacji, a także dzielenie się doświadczeniami i dobrymi praktykami związanymi z nadzorem rynku oraz bezpieczeństwem produktów i usług. Od 2010 r. przedstawiciel UOKiK jest członkiem Zarządu PROSAFE. Uczestnictwo w pracach organizacji pozwala na bieżąco śledzić kierunki, w których zmierza reforma systemu nadzoru rynku w Europie, w tym nowelizowanego obecnie aktu legislacyjnego w sprawie bezpieczeństwa produktów.

Celem działania **Międzynarodowej Sieci Ochrony Konsumentów** (ang. *International Consumer Protection and Enforcement Network, ICPEN*), której członkiem jest Polska, jest wymiana informacji na temat praktyk naruszających interesy konsumentów w wymiarze ponadnarodowym, a także promowanie współpracy pomiędzy urzędami odpowiedzialnymi za wdrażanie przepisów konsumenckich. W 2012 r. przedstawiciele UOKiK wzięli udział w spotkaniach ICPEN organizowanych przez urzędy z Kostaryki i Belgii. W ramach drugiego wydarzenia pod hasłem *Taking enforcement to the next level* zapoczątkowano starania w zakresie intensyfikacji współpracy w ramach Sieci, zwiększania efektywności jej działań i rozpoznawalności na arenie międzynarodowej. UOKiK uczestniczył także w corocznej akcji przeszukiwania Internetu (ang. *sweep*) pod hasłem – „Co kupiłem/am?” (ang. *I bought what?*). Spośród 37 przeszukanych stron internetowych (głównie sklepów internetowych i stron oferujących gry) na 23 stwierdzono nieprawidłowości.

⁴⁵ FUABA jest kontynuacją projektu CPC z 2011 r. pod nazwą BEIEC (ang. *Building a European Internet Enforcement Capability*).

Pracownicy UOKiK byli także zaangażowani w prace Komitetu OECD ds. Polityki Konsumenckiej, który skupia przedstawicieli organów ds. ochrony konsumentów państw członkowskich i ekspertów z organizacji społecznych i przedsiębiorców. Obecnie prace Komitetu koncentrują się na kwestiach związanych z rozwojem usług internetowych, m.in. dotyczących zwalczania spamu, ochrony konsumentów nabywających treści cyfrowe, płatności mobilnych, usług komunikacyjnych, rozwiązywania sporów i dochodzenia roszczeń przez konsumentów oraz akcesji nowych członków, w tym Federacji Rosyjskiej. Polska aktywnie uczestniczyła w organizowanych przez Komitet warsztatach pt. *Ochrona i wzmacnianie pozycji konsumentów przy zakupie treści cyfrowych*.

7.2. Współpraca bilateralna

Ważnym obszarem współpracy z zagranicą jest rozwijanie bezpośrednich kontaktów polskiego organu antymonopolowego z jego odpowiednikami z krajów będących partnerami Polski zarówno w UE, jak i poza nią. W ramach współpracy pracownicy UOKiK mieli okazję wymienić się doświadczeniami podczas organizowanych spotkań bilateralnych.

W 2012 r. odbyło się spotkanie z delegacją Departamentu Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych Ameryki, w trakcie którego omawiano najważniejsze aspekty reformy prawa konkurencji w Polsce, w szczególności planowanych zmian w programie łagodzenia kar.

Kierownictwo UOKiK spotkało się także z Dyrektorem Generalnym ds. Rynku będącym brytyjskim odpowiednikiem ministerstwa gospodarki (ang. *Department for Business, Innovation and Skills, BIS*). Urząd był również gospodarzem wizyt studyjnych delegacji Stowarzyszenia Konsumentów Chin (ang. *China Consumers' Association, CCA*) oraz serbskich instytucji odpowiedzialnych za ochronę konsumentów: Ministerstwa Handlu Wewnętrznego, Zagranicznego i Telekomunikacji oraz Doradczych Centrów Konsumenckich, prowadzonych przez organizacje konsumenckie z Belgradu, Nowego Sadu i Jagodiny. Podczas spotkań zaprezentowano system ochrony słabszych uczestników rynku i nadzoru rynku w Polsce. Przedstawiciele Urzędu wzięli także udział w posiedzeniu Polsko-Litewskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Gospodarczej. Tematem przewodnim wydarzenia była ochrona konsumentów i nadzór rynku. Rozpoczęto również negocjacje umów dwustronnych o współpracy w tym obszarze z Węgierskim Urzędem ds. Ochrony Konsumentów oraz Państwową Inspekcją Ukrainy ds. Ochrony Praw Konsumentów.

„Działalność edukacyjna to bardzo ważna część aktywności UOKiK. W każdym roku zwracamy uwagę uczestników rynku na to, co jest zakazane, a co dozwolone, dopasowując przekaz do grupy odbiorców”.

— Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel, Prezes UOKiK

8. Działalność informacyjno-edukacyjna

Integralną częścią działalności UOKiK są projekty informacyjno-edukacyjne. Mają one na celu popularyzację wiedzy prawnej i ekonomicznej wśród wszystkich uczestników rynku. W podejmowanych inicjatywach Prezes UOKiK kładzie szczególny nacisk na znaczenie ustawodawstwa antymonopolowego dla polskiej gospodarki, informuje o prawach i obowiązkach, które przysługują przedsiębiorcom i konsumentom. Skuteczność podejmowanych działań znajduje potwierdzenie w wynikach badań społecznych prowadzonych przez Urząd, diagnozujących poziom świadomości prawnej i ekonomicznej wszystkich uczestników rynku.

8.1. Kampanie społeczne i konferencje

Inicjatywy promujące konkurencję rynkową

- Kampania poświęcona porozumieniom ograniczającym konkurencję „Przedsiębiorco, nie zmawiaj się!”

W 2012 r. UOKiK zainicjował ogólnopolską akcję edukacyjną promującą wiedzę na temat skutków antykonkurencyjnych porozumień adresowaną do profesjonalnych uczestników rynku. Projekt zainaugurowała konferencja pt. *Jak skuteczniej chronić rynek – czas na zmiany w prawie?*, zorganizowana we współpracy z Wydziałem Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego (28 marca 2012 r.)⁴⁶. Spotkanie poświęcono także zaprezentowaniu najważniejszych założeń nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W konferencji, obok ekspertów prawa konkurencji, udział wzięli reprezentanci świata biznesu. Ich obecność przyczyniła się do zainicjowania dyskusji zmierzającej do wypracowania najlepszych rozwiązań chroniących konkurencję, przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb przedsiębiorców⁴⁷.

W ramach kampanii przygotowano ponadto cykl filmów internetowych, audycji radiowych oraz artykułów prasowych. Na stronie internetowej UOKiK uruchomiono specjalną zakładkę stanowiącą kompendium wiedzy na temat nielegalnych zmwów.

Adresatem kampanii była także przyszła kadra kierownicza – studenci kierunków zarządzania i ekonomii. W ramach pilotażowego projektu na przełomie listopada i grudnia eksperci z Urzędu przeprowadzili na pięciu warszawskich uczelniach wykłady dotyczące niedozwolonych porozumień.

- State Aid Days (29-30 maja 2012 r.)

Dwudniowa konferencja była kontynuacją dorocznych spotkań organizowanych przez kraje członkowskie sprawujące przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej. Wydarzeniem towarzyszącym było seminarium – *Reformy prawa pomocy publicznej*

⁴⁶ Zapis video konferencji jest dostępny w zakładce „multimedia” na stronie www.uokik.gov.pl.

⁴⁷ j.w.

ze szczególnym uwzględnieniem pomocy regionalnej, do udziału w którym zaproszono przedstawiciela Gabinetu Komisarza ds. Konkurencji w KE, eksperta z Urzędu Monitorowania Pomocy Publicznej na Węgrzech oraz reprezentantów instytucji odpowiedzialnych za udzielanie pomocy regionalnej w Polsce.

■ Warunki liberalizacji sektora gazowego w Polsce (11 września 2012 r.)⁴⁸

Podczas debaty przedstawiono wyniki badania rynku przeprowadzonego przez UOKiK – *Kierunki rozwoju ochrony konkurencji i konsumentów na rynku gazu w Polsce*. Spotkanie było okazją do omówienia trudności i ograniczeń dla rozwoju konkurencji w tym sektorze, a także wskazania możliwych kierunków ewolucji.

■ II Międzynarodowe Forum Prawa Konkurencji (27 września 2012 r.)⁴⁹

Duże zainteresowanie, jakim cieszyło się I Międzynarodowe Forum Prawa Konkurencji w 2009 r., skłoniło UOKiK do zorganizowania drugiej edycji tego wydarzenia. Wśród gości znaleźli się m.in. Joaquín Almunia – Wiceprzewodniczący KE, Komisarz ds. Konkurencji, szefowie urzędów antymonopolowych z całego świata, przedstawiciele międzynarodowych organizacji zajmujących się ochroną konkurencji, prawnicy i przedsiębiorcy. Wydarzenie to służyło wymianie doświadczeń w obszarze sprawiedliwości proceduralnej i jej znaczenia w procesie skutecznego egzekwowania prawa konkurencji. Ponadto zaprezentowano trendy w polityce nakładania kar oraz wybrane aspekty sądowej kontroli decyzji antymonopolowych.

■ Ochrona konkurencji w zamówieniach publicznych (Toruń, 12 października 2012 r.)

Konferencja zorganizowana we współpracy z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu poświęcona została skutecznym sposobom identyfikowania oraz eliminowania zmów przetargowych. Do udziału w wydarzeniu zaproszono reprezentanta OECD, przedstawicieli urzędów antymonopolowych z Niemiec, Szwecji, Hiszpanii i Węgier, a także ekspertów z Krajowej Izby Odwoławczej i kancelarii prawnych oraz naukowców.

■ Spotkanie Grupy Roboczej Głównego Ekonomisty ds. Konkurencji KE (listopad 2012 r.)

Doroczne spotkania stanowią forum wymiany informacji pomiędzy członkami ECN. Wydarzeniu towarzyszyło seminarium *Efektywne wykorzystanie narzędzi ekonomicznych w postępowaniach antymonopolowych*. W seminarium uczestniczyli m.in. Kai-Uwe Kühn – Główny Ekonomista Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji KE, ekonomiści z organizacji międzynarodowych i z europejskich urzędów antymonopolowych, a także reprezentanci kancelarii prawnych oraz świata nauki. Podczas spotkania dyskutowano m.in. na temat sposobów skutecznego wykorzystania narzędzi ekonomicznych w wykrywaniu zmów przetargowych.

Inicjatywy promujące prawa konsumentów

■ Debata z okazji Światowego Dnia Konsumenta – Konsument na lokalnym rynku gospodarowania odpadami (15 marca 2012 r.)⁵⁰

Podczas debaty zaprezentowano raport pt. *Konkurencja na polskim rynku usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych*, stanowiący punkt wyjścia do dyskusji na temat przewidywanych skutków, jakie przyniosą zmiany w legislacji.

Wśród działań adresowanych do słabszych uczestników rynku, jakie prowadzono w 2012 r., na szczególną uwagę zasługuje cykl szkoleń dla konsumentów seniorów – *Bądź świadomym konsumentem*, w których wzięło udział blisko 2 tys. osób. Dodatkowo podczas *Konwencji Międzypokoleniowe Dni Aktywności* i towarzyszących jej targów *Aktywni 50+* w dniach 24-26 września 2012 r. w Warszawie eksperci UOKiK przestrzegali seniorów przed pułapkami, jakie czyhają na nich w kontaktach z nieuczciwymi przedsiębiorcami.

Prezes UOKiK objął ponadto honorowym patronatem III edycję targów konsumenckich organizowanych przez Stowarzyszenie Konsumentów Polskich.

⁴⁸ Zapis video konferencji jest dostępny w zakładce „multimedia” na stronie www.uokik.gov.pl.

⁴⁹ j.w.

⁵⁰ j.w.

8.2. Projekty internetowe

Od 26 stycznia 2012 r. użytkownicy strony internetowej Urzędu mogą za pomocą specjalnie przygotowanego systemu sprawdzać dostępność publikacji UOKiK i zamawiać bezpłatne egzemplarze. W ciągu roku w ten sposób złożono prawie 500 zamówień. Ponadto istnieje możliwość pobrania wszystkich publikacji w wersji elektronicznej.

8.3. Pozostałe projekty

Już po raz siódmy przyznano nagrody w konkursie dla dziennikarzy *Libertas et Auxilium* (25 czerwca 2012 r.). Przedsięwzięcie to ma na celu uhonorowanie najlepszych artykułów prasowych, audycji radiowych i programów telewizyjnych poświęconych tematyce ochrony konkurencji i konsumentów. Uroczystej gali wręczenia nagród towarzyszyła debata *Jak skutecznie walczyć z kartelami?* z udziałem przedsiębiorców, prawników i dziennikarzy.

Po raz czwarty przyznano nagrody w konkursie na najlepsze prace magisterskie poświęcone problematyce ochrony konkurencji i po raz drugi w kategorii konsumenckiej. Wyboru zwycięskich prac dokonała kapituła konkursu pod przewodnictwem Prezesa UOKiK.

W 2012 r. po raz ósmy odbyła się *Wielkopolska Olimpiada Wiedzy Konsumenckiej* pod patronatem Prezesa UOKiK, adresowana do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Delegatura UOKiK w Poznaniu była współorganizatorem wydarzenia.

Z kolei 16. Piknik Naukowy pod hasłem „Energia” (12 maja 2012 r.) był okazją dla młodych konsumentów i ich rodziców do poznania i wypróbowania metod badawczych wykorzystywanych w codziennej pracy przez pracowników Laboratorium Produktów Włókienniczych i Analizy Instrumentalnej UOKiK w Łodzi. Dzieci sprawdzały m.in. rozciągliwość materiałów oraz ich odporność na wycieranie.

UOKiK zaangażował się także w kampanię społeczną pod hasłem „Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz!”, zainaugurowaną w listopadzie 2012 r. Akcja została zorganizowana wspólnie przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Komisję Nadzoru Finansowego, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Sprawiedliwości, Narodowy Bank Polski, Policję oraz UOKiK. Jej celem było zwrócenie uwagi konsumentów na ryzyko związane z zaciąganiem wysokooprocentowanych i krótkoterminowych pożyczek (tzw. „chwilówek”) oraz z niepewnymi inwestycjami oferowanymi przez instytucje finansowe niepodlegające nadzorowi państwowemu. Efektem działań informacyjnych UOKiK było blisko 150 materiałów prasowych i radiowo-telewizyjnych opublikowanych w mediach ogólnopolskich.

Współpraca ze środkami masowego przekazu

Podstawowym celem współpracy UOKiK z mediami jest dotarcie z informacją do szerokiej opinii publicznej, a tym samym podnoszenie świadomości wszystkich uczestników rynku. W 2012 r. Urząd aktywnie współpracował z mediami ogólnopolskimi, regionalnymi i lokalnymi. Wydano 227 komunikatów prasowych, z czego 31 dotyczyło ochrony konkurencji, 52 ochrony konsumentów, a 94 kontroli koncentracji. Do mediów regionalnych skierowano 28 komunikatów na temat spraw lokalnych. Prezes UOKiK był autorem licznych komentarzy w ogólnopolskich dziennikach, m.in. w „Pulsie Biznesu” i „Dzienniku Gazecie Prawnej”.

Ukazało się 18 798 artykułów prasowych i publikacji internetowych (9 227 w prasie, 9 571 w internecie) oraz 221 materiałów radiowo-telewizyjnych dotyczących decyzji wydanych przez Prezesa UOKiK i innych działań podejmowanych przez Urząd. Wiedza na temat prawa antymonopolowego oraz praw i obowiązków przysługujących uczestnikom rynku była również rozpowszechniana za pośrednictwem komentarzy oraz wywiadów kierownictwa i pracowników Urzędu, a także w ramach długofalowej współpracy z wybranymi redakcjami.

W 2012 r. UOKiK zorganizował 7 konferencji prasowych.

UOKiK kontynuował także współpracę z Ukraińską Federacją Wszystkich Konsumentów PULSE. Przed europejskimi rozgrywkami piłkarskimi obie instytucje – polska i ukraińska – cyklicznie przypominały polskim i zagranicznym konsumentom o ich prawach. W 2012 r. Urząd opracował i wydrukował poradnik, w którym po polsku, ukraińsku i angielsku informował o prawach kibiców wybierających się na mecze do Polski lub na Ukrainę. Broszura została rozdyskrebowana w obu krajach.

Z inicjatywy UOKiK 31 instytucji wzięło udział we wspólnej akcji pt. „Przed wakacjami – co warto wiedzieć?”, która odbyła się 29 czerwca 2012 r. Wspólnie informowano m.in. o bezpieczeństwie, prawach najmłodszych, ochronie danych osobowych.

8.4. Działalność wydawnicza

Na politykę informacyjno-edukacyjną Urzędu składa się także prężna działalność wydawnicza. W ramach serii Biblioteka UOKiK, gromadzącej opracowania pracowników Urzędu, ukazały się następujące pozycje: *System postępowania antymonopolowego w sprawach kontroli koncentracji przedsiębiorców* (Mateusz Błachucki), *Pomoc publiczna dla przedsiębiorców* (Karolina Gałązka), *Nie taki kredyt straszny – ustawa o kredycie konsumenckim w pytaniach i odpowiedziach* (Maciej Czapliński).

Wydano również szereg publikacji poradnikowych: *Jak poradzić sobie na rynku nieruchomości* (Anna Jackowska), *Przewodnik po usługach finansowych*, *Poradnik kibica*.

Urząd wydał także dwie prace laureatów konkursu Prezesa UOKiK na najlepszą pracę magisterską poświęconą ochronie konkurencji.

Wszystkie publikacje były bezpłatnie dystrybuowane do zainteresowanych podmiotów. Udostępniono je również w wersji elektronicznej na stronie Urzędu www.uokik.gov.pl.

Schemat organizacyjny UOKiK

Prezes
Małgorzata Krasnodębska-Tomkiel

Wiceprezes
Małgorzata Kozak

Departament
Monitorowania
Pomocy Publicznej

Departament
Inspekcji Handlowej

Departament
Nadzoru Rynku

Laboratoria

Bydgoszcz

Kielce

Łódź

Poznań

Wrocław

Katowice

Lublin

Olsztyn

Warszawa

Wiceprezes
Jarosław Król

Departament
Polityki
Konsumenckiej

Departament
Analiz Rynku

Delegatury

Bydgoszcz

Katowice

Lublin

Poznań

Wrocław

Gdańsk

Kraków

Łódź

Warszawa

Dyrektor Generalny
Monika Bronkau-Lugowska

Biuro
Dyrektora
Generalnego

Departament
Budżetu i Administracji

Samodzielne
Stanowisko ds. Ochrony
Informacji Niejawnych

Departament
Kontroli
Koncentracji

Departament
Ochrony
Konkurencji

Departament
Współpracy z Zagranicą
i Komunikacji Społecznej

Departament
Prawny

Sekretariat
Prezesa

© Copyright 2013 Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

pl. Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa

tel. 22 55 60 800, uokik@uokik.gov.pl

www.uokik.gov.pl

ISBN 978-83-60632-80-2